

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI
VE EKONOMİSİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**DENİZLİ İLİ İLKÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİM
OKUL BİNALARININ YER SEÇİMİ**

Kezban ZOR

DENİZLİ, 2020

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI
VE EKONOMİSİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**DENİZLİ İLİ İLKÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİM
OKUL BİNALARININ YER SEÇİMİ**

Kezban ZOR

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Muammer KUNT**

JÜRİ ÜYELERİ PROJE ONAY SAYFASI

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi, Teftişı, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı öğrencisi Kezban ZOR tarafından hazırlanan “Denizli İli İlköğretim ve Ortaöğretim Okul Binalarının yer Seçimi” başlıklı Tezsiz Yüksek Lisans Projesi tarafımdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından Tezsiz Yüksek Lisans Projesi olarak kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Muammer KUNT
Danışman

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun
..... tarih ve sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mustafa BULUŞ
Enstitü Müdürü

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu proje çalışmasında; proje içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; yazılı, görsel ve işitsel tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; başkalarına ait eserlerden yararlanılması durumunda söz konusu eserlere bilimsel kurallara uygun olarak atıfta bulunduğumu; atıf yapılan tüm eserleri kaynak olarak gösterdiğimi; kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı; bu projenin herhangi bir bölümünü veya tamamını hiçbir üniversitede başka bir çalışma olarak sunmadığımı ve kullanmadığımı beyan ederim.

Kezban ZOR

TEŞEKKÜR

Akademik eğitimim boyunca yakın ilgi ve desteklerini benden esirgemeyen hocalarıma, bu çalışmanın her aşamasında engin bilgileri ile beni yönlendiren ve bilimsel çalışma sistematığı kazanmama katkıda bulunan çok değerli danışman hocam sayın Dr. Öğr. Üyesi Muammer KUNT' a, konu hakkındaki mesleki ve akademik deneyimlerini benimle paylaşan dostlarıma, yaőamım boyunca benden hiçbir fedakârlığı esirgemeyen sevgili annem ve babama, konu hakkında benimle mülakat yapanlarla gerekli ortamı hazırlayan sevgili eőim gazeteci Arif ZOR'a, kendi hesaplarına pek çok sıkıntıyı ve yoksunluğu benimle paylaşan canım kızım CEYLİN'e ve biricik oğlum ÇINAR'a sonsuz teőekkürlerimi sunuyorum.

Kezban ZOR

ÖZET

Denizli İli İlköğretim ve Ortaöğretim Okul Binalarının Yer Seçimi

ZOR, Kezban

Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Eğitim Bilimleri ABD,
Eğitim Yönetimi Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı
Proje Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Muammer KUNT
Haziran 2020, 65 sayfa

Türkiye’de okul binalarının yer seçiminin, mekânsal planlama sistemi bağlamında yeniden yapılandırılması ve temel bir çerçeveye oturtulmasına olan ihtiyaç her geçen gün artmaktadır. Bu çalışmada, Denizli ilinde ilköğretim ve ortaöğretim okul binalarının yer seçiminde ana etkenlerin ne olduğu ortaya konulmaya çalışılacaktır. Okul binalarının yer seçimine etki eden aktör ve faktörlerin ne olduğu ortaya konularak bir değerlendirme yapılacaktır. Bu değerlendirmenin yapılabilmesi için de okul binalarının yer seçiminde etkin olan aktörlerle yüz yüze görüşme yapılarak yer seçiminin nasıl şekillendiği ortaya konulacaktır. Bu çalışmada Denizli ilinin seçilmesinin nedeni ise okul yapımı konusunda hayırsever katkısının çok olması ve son dönemde çok derslikli yeni okul binalarının sayısının artmasıdır. Denizli hakkında yapılan bu çalışmada gerek kamu kaynağıyla gerekse hayırsever katkısıyla hayata geçirilen okul binalarında yaşanan dönüşüm farklı dinamiklerin, aktörlerin ve mekân kullanım biçimlerinin birbirleriyle ilişkileri de gözetilerek ele alınmaktadır. Bu nedenle de bu yatırımları yönlendiren aktörlerden birincil ağızdan sürecin dinlenmesi, bunu yaparken de değişik disiplinlerden akademik tarafı öne çıkmayan birinci el kaynakların kullanılıp bir toparlama yapılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İmar planı, hazine arazisi, rant, yer seçimi

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİ PROJE ONAY SAYFASI	iii
ETİK BEYANNAMESİ	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET.....	vi
İÇİNDEKİLER	vi
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Problem Cümlesi	2
1.1.2. Alt Problemler	2
1.2. Amaç	3
1.3. Önem	3
1.4. Varsayımlar	4
1.5. Sınırlılıklar.....	4
İKİNCİ BÖLÜM: KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1. Yerel Yönetimlerin Hazine Taşınmazlarını Dönüştürme Sorunsalı	5
2.1.1. Etkinlik ve Etkililik.....	7
2.1.2. Sürdürülebilirlik ve Nesiller Arası Adalet.....	8
2.1.3. Kurumlar Arası Çatışmalar.....	8
2.2. Arazi Kullanımı ile İlgili Mevzuat	9
2.2.1. İmar Mevzuatı	11
2.2.2. Taşınmaz Mevzuatı.....	15
2.2.3. İl Özel İdaresi	18
2.2.4. Belediye Mevzuatı	19
2.3. Denizli’de Eğitim Yatırımları	20
2.4. Tekel Rantı	22
2.5. İlgili Araştırmalar	24
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM	26
3.1. Araştırmanın Modeli	26
3.2. Evren ve Örneklem.....	27
3.3. Veri Toplama Araçları.....	28
3.4. Verilerin Toplanma Süreci	29

3.5. Verilerin Analizi.....	30
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM	32
4.1. Okul Arazi Yapılarının Uygunluğuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	32
4.2. Eğitim Alanlarının Mekânsal Planlanmasına İlişkin Bulgu ve Yorumlar ...	33
4.3. Okul Binalarının Taşınmasına ve Bu Alanların Eğitim Dışında Başka Amaçla Kullanılmasına İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	35
4.4. Okul Binaları Yer Seçiminde Yerel Yönetim Aktörlerinin Belirleyiciliğine İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	37
Okul Binaları Yer Seçimi Planlamasının Yol Açtığı Problemlere İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	39
BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	41
KAYNAKÇA.....	45
EKLER.....	53
EK 1: Mülakat Listesi.....	53
EK 2: Mülakat Formu.....	54
EK 3: Anket Uygulama İzni.....	56
ÖZGEÇMİŞ	57

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Standartları yüksek okul binalarına ulaşma hedefi, kamu taşınmazı politikasından bağımsız olarak düşünülemez. Çünkü okul binalarının yapımında kamu taşınmazları hem yasal zorunluluk hem de maliyet açısından en temel girdi olarak önümüzde durmaktadır. Bununla birlikte, okul binalarının yer seçimi amacıyla oluşturulacak taşınmaz politikası Türkiye topraklarının yarısından fazlasını oluşturan Hazine taşınmazları bağlamında değerlendirilmelidir (Çağatay, 2012). Okul binalarının nerede yapılacağına yönelik tutum ve kararların tüm eğitim paydaşlarının iştiraki ile alınması ve uygulanması sağlıklı ve sürdürülebilir eğitim yaklaşımı açısından önemlidir.

Okul binalarının yer seçiminde süreci belirleme konumundaki kişilerin, yanlış tercih ve yönlendirmeleri okulların yapım sürecini olumsuz yönde etkileyebilir. Okul binalarının projelendirilmesi genellikle kamu kesiminin kontrolünde olsa da bazı durumlarda hayırseverler ve mülk sahipleri yer seçiminde belirleyici bir rol oynamaktadır (Savaş Yavuzçehre, 2011). Özellikle hayırseverler tarafından yaptırılan okul binalarının görünür olma noktasında ana arterler üzerinde yapılması bir tesadüfün sonucu olarak mı görülmelidir? Okul binalarının yer seçimi, yerel yönetim kuruluşları olan büyükşehir belediyeleri, belediyeler ve il özel idarelerinin yetkili organlarının almış olduğu kararlar neticesinde şekillenmektedir. Bu çalışmanın konusunu oluşturan okul binalarının yapımında il özel idareleri, genişçe yetkilerle donatılmış olup kuruluş kanunlarından kaynaklanan önemli miktarda kaynak kullanmaktadırlar.

Denizli kenti için özellikle 1990'lı yılların ikinci yarısından sonra yerel birlik, yerel ortak payda, yerel plan ve strateji, yerel ortak hedefler kentin gündemini oluşturduğunu görmekteyiz (Özaslan, 2007). "Kentsel Dönüşüm" konulu panelde konuşan dönemin Belediye Başkanı Nihat Zeybekçi, Denizli'nin şehirleşmesinin sağlıklı olmadığını ve düzeltilmesi gerektiğini belirterek, "bu şehir yaptıkça değil yıktıkça güzelleşen bir şehir haline geldi" ifadelerini kullanmıştır (Yıldız, 2008). Okul binalarının da bu durumdan nasibini aldığını görmekteyiz. Kentte, Denizli Lisesi dışında 50-60 yıl öncesine ait tarihi misyonu olan hiçbir eğitim kurumunun

olmadığı göz önünde bulundurulduğunda, belediye başkanının ifade ettiği söz konusu yıkım işi neticesinde eğitim kurumları da büyük oranda dönüşüme uğramıştır.

Denizli eğitim-öğretim standartlarının yüksek olduğu bir şehirdir. Denizli il merkezinde bulunan okullar içinde kişi adları ile adlandırılan okul sayısı bir hayli fazladır. Denizli il merkezinde yer alan 139 eğitim-öğretim kurumunun adı üzerine yapılan bir çalışmada, hayırseverler tarafından ya da hayırsever katkısıyla yaptırılan okul sayısı 76, devlet tarafından yaptırılan okul sayısı 63 olarak tespit edilmiştir. Denizli, eğitim-öğretim yatırımları ile özel sektörün kamudan önde gittiğini gösteren bir kent örneği olarak karşımıza çıkmaktadır (Uysal, 2008). 2010 yılı itibarıyla Denizli Valiliği ile imzalanan protokoller uyarınca hayırseverler tarafından yaptırılan okul sayısının 166 olduğu görülmektedir (Sebzeci ve Bayram, 2010).

Sürdürülebilir okul binaları, eğitim sektörünün tüm paydaşlarının katılımı ile yerel yönetim kuruluşlarına yeni yaklaşım ve politika oluşturma sorumluluğunu yüklemektedir (Yüksek, 2011). Okul binalarının yer tespitinde yerel yönetimlerin elinde son derece güçlü argümanlar olmasına karşın mevcut ekonomik yapı ve geleneksel ilişki biçiminin hakimiyeti dolayısıyla yer seçiminde rasyonel kararlar verilememekte ve bunun doğal sonucu olarak da bu yatırımların etkinliği tartışmalı hale gelebilmektedir.

1.1.1. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problemini, Denizli ilinde ilköğretim ve ortaöğretim okul binalarının yer seçimine etki eden aktör ve faktörler stratejik bir bakış açısının ürünü müdür? sorusu oluşturmaktadır.

1.1.2. Alt Problemler

Araştırmanın ana problem cümlesine bağlı olarak belirlenen alt problemler aşağıdaki gibidir;

- 1- Denizli ilinde 2009-2019 yılları arasında yapılan eğitim yatırımları bağlamında okul arazi yapıları ne oranda uygundur?
- 2- Okul binalarının yer seçiminde; özellikle kamu taşınmazlarının eğitim alanı olarak belirlenmesi süreci ilin tamamı anlamında bir mekânsal planlama anlayışı içerisinde mi şekillenmekte yoksa parçacıl bir işleyiş mi söz konusudur?

3- Okul binalarının taşınması ve bu alanların eğitim dışında başka kamusal ihtiyaçlar doğrultusunda değerlendirilmesi ne oranda uygundur.

4- Yerel yönetimlerin okul binalarının yer seçiminde ve okul binasının şekillenmesinde sürece etkin bir şekilde müdahalesi söz konusu mudur?

5- Okul binalarının yer seçimi planlamasının beraberinde birtakım sorunları (güvenlik, trafik, ekonomik, kültürel vb.) doğurduğu gibi bir saptama, ne oranda doğrudur? Okul binalarının ve çevresinin fiziksel şartları eğitim gören öğrenciler açısından yeterli sosyal ve kültürel imkanları ne oranda sunmaktadır?

1.2. Amaç

Çalışmanın ana amacı, Denizli’de okul binalarının yapımında taşınmazların etkin kullanılıp kullanılmadığını ortaya koymak, Denizli ili özelinde bu taşınmazların yönetim sisteminin sağlıklı çalışıp çalışmadığını irdelemek, mevcut sistemin doğru çalışıp çalışmadığını analiz etmek, sorun alanlarını ve çözüm önerilerini bu süreçte yer alan paydaşların görüşünü de alarak literatür desteğiyle ve akademik bir yaklaşımla belirlemektir.

Denizli’de okul binalarına altlık teşkil eden kamu taşınmazlarının etkin olarak kullanılıp kullanılmadığı, yerel yönetimlerin kamu taşınmazlarını hangi idari ve hukuki araçları kullanarak eğitim yatırımına dönüştürebildiği, özellikle il merkezinde bulunan ve kamusal eğitime tahsis edilmiş olan taşınmazların zaman içinde ne tür aşamalardan geçerek kamu ve özel sektör yatırımına dönüştüğü/dönüştürdüğü, bu dönüşümün okul binalarının yer seçiminde özellikle kent merkezinde nasıl etkilediği gibi dinamikleri çözümüleme çabası bu çalışmanın amaçları arasında sayılabilir.

1.3. Önem

Okul binalarının yapımında kamu taşınmazları öncelikle kullanılmaktadır. Okul binaları yer seçiminin stratejik bir bakış açısının ürünü olup olmaması, imar planlarında eğitim alanlarının belirlenmesinde ihtiyaç durumundan ziyade yasal zorunluluklara uyulması, yerel yöneticilerin ve hayırseverlerin inisiyatifiyle hareket edilmesi gibi nedenlerle yer seçiminde isabetli kararlar verilememektedir. Buna bir de yetersiz olan kamu kaynağına karşın artan ihtiyaçlar nedeniyle birçok eğitim projesinin hayata geçirilmesi zorunluluğu gibi bir durum eklendiğinde, okul binalarının tamamlanma süreleri uzayabilmekte, toplumun beklediği hizmetler ise geciktiğinden yola çıkarak araştırma sonucunun ve önerilerinin, eğitimin diğer

paydaşlarıyla paylaşarak eğitim yatırımlarına olumlu yönde katkıda bulunulacağı düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar

Okul binaları yapımının merkezi idare tarafından planlandığı ve kamu taşınmazlarının sıkı bir merkezîyetçi anlayışla yönetiminin sağlandığı bir çerçevede Denizli'deki yerel yönetim aktörlerinin özellikle son yıllarda birçok dinamiği harekete geçirerek hangi yaklaşımla eğitim yatırımlarını, ne tür amaçlar ve finansman sistemleriyle, hangi iş birlikleri neticesinde gerçekleştirdiklerini ortaya koyan bu çalışmaya ilişkin belirlenen beş temel varsayım aşağıdaki gibi saptanmıştır:

Sayıltı 1: Okul binalarının yer seçiminde yerel yönetim aktörlerinin etkisi son derece fazladır.

Sayıltı 2: Eğitim alanında gerçekleştirilen kamusal yatırımlarda kamu taşınmazları etkin bir şekilde kullanılmaktadır.

Sayıltı 3: İlde gerçekleşen eğitim yatırımlarında hayırsever katkısı gün geçtikçe artmaktadır.

Sayıltı 4: Okul binalarının yer seçiminin doğru yapılamaması beraberinde başka sorunlara (güvenlik, trafik, ekonomik, kültürel vb.) yol açmaktadır.

Sayıltı 5: Okul binalarının yapımı olması gerekenden ziyade kamu taşınmazlarının varlığına göre şekillenmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

Okul binaları yapımında karar alma mekanizmasında görev alan gerek merkezi yönetim gerekse yerel yönetim yöneticilerinin çok sık değişmesi ve bazılarının tasfiye olması nedeniyle alan araştırmasında söz konusu kişilere ulaşmada zorluklar yaşanmıştır. Ayrıca okul binaları yer seçiminde özellikle yerel yönetim aktörlerinin yer seçimi konusunda bireysel tercihlerinin belirleyiciliği söz konusu olduğundan ve bu durumun siyasal sonuçlarının olabileceği kaygısı doğru bilgiyi elde etme anlamında olumsuz sonuç doğurmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM: KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Yerel Yönetimlerin Hazine Taşınmazlarını Dönüştürme Sorunsalı

Kent içinde yer alan, altyapı ile donatılan ve imar planı ile yapılaşma standartları belirlenen herhangi bir toprak parçası kentsel arsa niteliğini kazanmaktadır (Tekeli, 2009, s.71). Herhangi bir arazinin uygulama sonucunda arsa haline gelirken yaşadığı dönüşümde kamu kesimi belirleyici olmaktadır. Özellikle il özel idareleri, belediyeler ve büyükşehir belediyelerinin yetkili organlarının almış olduğu kararlar incelendiğinde, faaliyetlerinin büyük bir bölümünü imar düzenlemelerinin oluşturduğu anlaşılacaktır. Bütün bir toplumun malı olan kamu arazileri, halkın kullanımına açık olmaları ve tüm vatandaşların yararlanmasına yönelik olarak kamu otoritesi tarafından kamu yatırımlarının gerçekleştirilmesi çağdaş yönetim anlayışının bir gereğidir. Devletin asli sorumluluklarından biri de ekonomik çıkarlar yanı sıra çevre sorunlarının son derece arttığı günümüzde kamu arazilerini koruma-kullanma dengesini sağlaması olmalıdır (Ozansoy, 2009, s.45).

Türk kamu yönetimi sisteminin 2002 yılından itibaren çağdaş yönetim anlayışı çerçevesinde yapılandırılması sonucunda zorunlu olmayan görevlerin kaynaklarıyla birlikte yer yönünden yerel yönetim kuruluşlarına devredilmesi yoluna gidilmiştir. Bu kapsamda yerel yönetimler alanında köklü değişiklikler yapılarak yerel yönetim sistemi çağdaş normlara kavuşmuştur. (Gündüzöz, 2012, s.645). Özellikle belediye ve il özel idarelerinin sayma yöntemiyle belirlenmiş olan yetkileri söz konusu bu yeni mevzuatla birlikte genel olarak belirlenmiş ve yerel nitelikte olmak şartıyla tüm kamu hizmetlerinin görülmesinde yerel yönetimler genel yetkili organlar olarak belirlenmiştir. Son dönemde yapılan değişikliklerle birlikte yerel yönetimler çağdaş mali yönetim araçları ile güçlendirilerek uzun vadeli plan yapma ve taahhütlerini uzun vadede görme imkanına kavuşmuşlardır (Arslan, 2015; Koçak ve Kavakoğlu, 2010).

Yeniden yapılanma yönünde yapılan mevzuat değişikliklerinin önemli bir yanı da dünyada hızla öne çıkan yeni kamu yönetimi anlayışı ve yönetim dinamikleri ile paralel düzenlemeler getirmesidir. Eksikliklere rağmen yine de süreç içinde, yerel yönetimi yalnızca sınırlı hizmetler üreten bir yapı ve merkezi hükümetin uzantısı olarak gören anlayıştan, yerel demokrasinin ve kentli hakların gerçekleştirilmesinin baş aktörü, özerk, demokratik, katılımcı saydam olması gereken bir kurum nitelenmesine doğru geçilmekte olduğu söylenebilir (Ökmen ve Canan, 2009, s.163).

Merkezi hükümet, mahalli idareler, özel sektör ve sivil toplum kırsal kalkınmanın dört ana aktörü olarak ifade edilebilir. Merkezi yönetimin ülke çapında eşgüdüm görevine karşın yerel yönetimler mahalli müşterek nitelikteki hizmetleri yerine getirmekte, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör de söz konusu bu alanlarda dayanışma ve işbirliği görevi üstlenebilir (Gündüzöz, 2012, s.154). Buradaki en temel ayrıntı, merkezi yönetim ile yerel yönetimlerin birbirlerini bütünleyen unsurlar olarak görebilmektir (Yaman, 2014, s.12). Kamu kesimi tarafından, başta altyapı olmak üzere yapılan yatırımlar özel sektör kesiminin de yer seçimini etkilemektedir. Bunun doğal sonucu olarak da özel sektör firmaları belirli bir bölgede veya sektörde yığılmakta ve bu yığılmadan önemli ekonomik kazançlar elde etmektedirler (Al, Değer ve Genç, 2013).

Şehir planlamada karar alma süreçlerinde ve uygulama aşamalarının yönlendirilmesinde ortaya çıkan problem, kent mekânında fiziksel, sosyal ve ekonomik yönden olumsuz koşulların oluşmasına sebebiyet veren eksikliklerle karşılaşılmasıdır. Burada bahsi geçen eksikliklerin en önemlilerini genel olarak; katılımdan yoksun planlama yaklaşımı ile kent kullanıcı talep ve ihtiyaçlarının göz ardı edilmesi, planlama kademelenmesine bağlı olmadan, üst ve alt ölçekli planlarla uyumsuz planlama kararları verilmesi ile bölgesel ihtiyaçların göz ardı edilmesi, planın kendi içindeki hedeflerle uyummayan plan kararları verilerek kentsel gelişimin yönlendirilmemesi şeklinde belirtmek mümkündür (Gölbaşı, 2014).

Kentsel mekânın dönüşümünde yerel politikacıların rolü oldukça fazladır. Söz konusu bu rol mekânın kamu yararı bağlamında daha iyi kullanılması yanında bu aktörlerin bilinçli veya bilinçsiz olarak yanlış tutum ve tercihleri dönüşüm süreçlerini olumsuz etkileyebilir (Savaş Yavuzçehre, 2011, s.313). Yerel yönetim kuruluşlarında kurumsallaşma yeterince gelişmediğinden kamu yatırımları bağlamında yerel aktörlerin belirleyiciliği görev süreleri ile orantılı olarak sınırlı kaldığından her yönetici, kendisinden önce başlanılan projeleri devam ettirmek yerine, kendisi yeni projeler peşinden koşturmaktadır (Narinoğlu, 2009, s.25).

Türkiye'de mülkiyete konu olan kırsal arazilerin düzenlenmesi; "Arazi Topplulaştırılması", kentsel arazilerin düzenlenmesi ise "Arsa ve Arazi Düzenlemeleri" ana başlıklarında yapılmaktadır. Özellikle son yıllarda yapılan yasal düzenlemelerle birlikte yerel yönetimler bu alanda önemli yetkilerle donatılmıştır. Doğal kaynakların tüketilmesi ve hizmete sunulmasında yerel yönetimlerin payı son derece fazladır (Tamer, 2009, s.1). Yerel aktörlerin çıkar ilişkileri kentsel mekânın şekillenmesinde son derece önemli bir yer tutmaktadır. Türkiye'deki mevcut sistemde yerel yönetim organlarının faaliyet alanlarını ve mali kaynaklarını genişletme gibi bir

lüksleri söz konusu değildir. Yerel Yönetimler ancak, merkezi yönetim tarafından kendilerine yer açtığı oranda ve sınırlar dahilinde hareket edebilme kabiliyetine sahiptirler (Karaarslan, 2008, s.180).

Başlangıçta çok kapsamlı ve ayrıntılı olarak hazırlanan kalkınma planları zamanla ayrıntıları uygulamaya bırakan bir çerçeveye kavuşmuştur. Bununla birlikte bölge ve il planlaması ilkeleri de benimsenerek mekân boyutu üzerinde yeni bir anlayış gelişmiştir. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda yerel yönetimlerin ulusal kalkınma planı yanında mekânsal ve fiziki planlama yapması gerektiği belirtilmektedir. Dokuzuncu Ulusal Kalkınma Planı, planlama hiyerarşisi içinde bölgesel ve yerel planların yapımına bütüncül bir sistem getirmektedir. Plan, bölgesel gelişmeyi, yerel gelişmeyi, kırsal kalkınmayı birlikte ele almaktadır (Narinoğlu, 2009, s.59).

2.1.1. Etkinlik ve Etkililik

Peter Drucker etkinliği, "doğru" şeyleri yapmak ve doğru şeylerin yapıldığı süreçteki "etkililik" olarak tanımlamaktadır (akt. Kesim ve Petek, 2005, s.46). “Ekonomik etkinlik kriteri, yönetim eyleminin ekonomik faydasının maliyetinden daha fazla bir faydayı yaratmasını ifade eder. Ekonomik fayda, sadece finansal kazancı değil geniş anlamda toplumsal kazancı hem üreticiler hem de müşteriler açısından yükseltmektir” (Ozansoy, 2009, s.9).

Bir ölçüde verimlilik unsurunu da içeren etkinlik kavramı, daha çok bir örgütün amaç ya da amaçlarına ulaşma derecesini anlatır. Amaçların doğru belirlenmesi ve bunlara kısa zamanda ulaşılması, etkinlik kavramıyla ifade edilir (Eryılmaz, 2013, s.172).

Hedeflere ve performansa dayalı olarak etkili ve verimli yönetim kültürümüz gelişmemiş. Alan idaresini, alan yönetmesini de bilmiyoruz. Hedefli, programlı planlı, öğrenen, katılımcı, eleştiriye açık, hedeflerine ulaşmış ulaşılmadığını değerlendirebilecek, "aktif" strateji planları, aksiyon planlarıyla yola çıkan "alan yönetimleri"imiz yok. Düşünebiliyor musunuz, iller, belediyeler, özel statülü alanlar (tarihi sit alanları, koruma alanları, milli parklar vb.) ilan edip planlar yapıyor, gelişme hedefleri, koruma hedefleri belirliyoruz, ama belirlenen hedeflere ulaşma süreçlerini gerektiğince yönetemiyoruz (Bademli, 2007, s.57-58).

Kamu hizmetlerinin yerindelik şartlarını taşımaması, etkin, etkili, ekonomik ve verimli sunulmaması gibi hizmet kusurları genellikle kamuoyuna yansımamaktadır. Bu nedenle, kamu hizmeti sunan birimlerce bir işe başlanırken o işi sevk ve idare edenler tarafından iş ile ilgili riskler nelerdir, riskler nasıl ortaya

çıkabilir, riskin ortaya çıkışı nasıl fark edilebilir ya da risklerin ortaya çıkmaması için ne gibi tedbirlerin alınması gerektiği, alınan tüm tedbirlere rağmen risklerin en az zararlarla nasıl bertaraf edilebileceği ya da yapılacak işlerle ilgili fırsatların neler olduğu gibi konularda fikir yürütülerek gerekli tedbirler alınmalı ve hizmet sunumunda ekonomiklik, etkinlik, etkililik, verimlilik ilkelerine uyulması gerekmektedir (Usta, 2008, s.32).

“Sürdürülebilir kentlere ulaşma hedefi etkin arazi politikalarından bağımsız olarak düşünülemez. Çünkü mekânsal planlamadan çevre politikalarına, kentsel dönüşümden altyapı politikalarına kadar birçok mesele arazi kullanım kararlarına bağımlıdır” (Çağatay, 2012, s.397). “Kentsel topraklar, sermaye için önemli bir yatırım aracı haline dönüşmüştür. Kentsel yeniden yapılanma olarak adlandırılan bu süreç, mekânsal yapıda önemli farklılaşmalar ve çelişkiler yaratırken, diğer yandan spekülasyon bir süreç olarak kentsel alanların aşırı değerlendirilmesine yol açmaktadır” (Savaş Yavuzçehre, 2011, s.5).

2.1.2. Sürdürülebilirlik ve Nesiller Arası Adalet

“Sürdürülebilirlik; bir toplumun, ekosistemin ya da sürekliliği olan herhangi bir sistemin işleyişinin kesintisiz, bozulmadan, aşırı kullanımla tüketilmeden ya da ana kaynaklara aşırı yüklenilmeden sürdürülebilmesi olarak açıklanabilir” (Güler ve Turan, 2013, s.255). Tüm dünyada bir dönüm noktası olarak kabul edilen 1992 Rio Dünya Zirvesi ve Gündem 21 ile sürdürülebilirlik ilkesine göre arazi yönetimi; "arazinin hem ekonomik hem de çevresel olarak sürdürülebilir gelişmeye yönelik yönetimiyle ilgili eylemlerin tümü", arazi kavramı da "dünyanın yeryüzü parçası olup, altında, üstünde ya da üzerinde sabitlenmiş, iyelik ve kullanım haklarına konu olan her şey" şeklinde belirlenmiştir (Demirel ve Gür, 2008, s.5).

1997 tarihli Birleşmiş Milletler Dünya Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda sürdürülebilirlik kavramı: “Sürdürülebilirlik kavramı kente uygulandığında, kentsel alanın ve bölgesinin, toplumun arzu ettiği yaşam kalitesi düzeylerinde işlevlerini sürdürmeye devam etmesi, ancak bunu yaparken mevcut ve gelecek nesillerin seçeneklerini kısıtlamaması ve kentsel sınırlar içinde ve dışında olumsuz etkilere neden olmaması anlamına gelmektedir (Kamaraj, Çelik, Köken ve Yağbasan, 2019).

2.1.3. Kurumlar Arası Çatışmalar

Mekânın planlanması anlamında yetkili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon anlamında yaşanan karmaşa önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Gerek merkezi yönetim gerekse yerel yönetimler arasında plan yapma,

yaptırma ve denetleme alanında pratikte yaşanan problemler nedeniyle yetki kullanımını bağlamında çok başlılık durumu söz konusudur. Yerele ait bir mekan kullanımını ve planlanmasına ilişkin yetki kullanımının birtakım usul ve yollarla merkezi yönetim tarafından işlevsiz hale getirilmesi yaşanması muhtemel durumlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin Kalkınma Ajanslarına bölgesel planlama yetkisinin verilmesiyle birlikte bu ajanslar tarafından gerçekleştirilen mekânsal planlamalar ile yerel yönetim planlarının örtüşmemesi gibi bir durum ortaya çıkmış ve bu durum beraberinde çatışma doğurmuştur.

Planlama ile ilgili yasal düzenlemelerin ve yetkili idarelerin çokluğu, var olan planlarda çok sayıda değişikliğe yol açmakta, farklı kurumların yetki alanında bulunan üst ölçekli planların gerek kullanım amacı gerekse fiziksel kararları bakımından birbirleriyle bağlantısı kurulamamaktadır. Bu çerçevede, kamu yönetiminin etkinleştirilmesi ve yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ilkesi doğrultusunda yerleşme ve yapılaşmaya ilişkin kentleşme ve imar konularında düzenleyici ve denetleyici rollerin merkezi düzeyde tek bir kurumda, yerel planlama ve uygulama yetkilerinin ise yerel yönetimlerde bütünleştirilmesi gerekmektedir (Bayındırlık ve İskân Bakanlığı (BİB), 2009).

Ülkemizde çok sayıda kurum, planlama yetkisine sahiptir. İmar Kanunu'nun istisnai maddeleri, farklı kurumlar tarafından yapılan sektörel planlar, mevzii planlamayı destekleyen düzenlemeler ve bunlara uygun parçalı plan yapım ve onay yetkileri başlı başına bir sorun alanı olarak belirgindir. Bu durum planlamada denetim mekanizmalarının kurulmasını da engellemektedir. Aynı alanda farklı kurumların planlama yetkisine sahip olması veya bir alanın bir bölümünün bir kurum, diğer bölümünün başka kurum tarafından planlanıyor olması, bazen yetkinin kimde olduğunun net olarak bilinmiyor olması hem plan kararlarının eşgüdüm içinde üretilmesini engellemekte hem de üretilen kararların uygulanmasında güçlükler neden olmaktadır (Mekânsal Planlama Sistemi ve Kurumsal Yapılanma Komisyonu Raporu, 2009).

VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda planlama aşamalarındaki problemlere dair şu tespit yapılmıştır: “Kalkınma planları ile kentsel gelişme planları arasında görülen planlama kademeleri eksikliği 3194 sayılı İmar Kanunu'nda da belirginleşen ve çeşitli planlama ve uygulama sürecinde yaşanan çok başlılık; ülke kaynaklarının geliştirilmesi ve dağıtılmasında rasyonel kararların alınmasını ve yerel yatırımların doğru sektör ve yer seçimlerine göre yönlendirilmemiş olması gibi olumsuzlukları da beraberinde getirmiştir” (Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1995).

2.2. Arazi Kullanımı ile İlgili Mevzuat

Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı, merkezi yönetim ve yerel yönetim ayrımı yapmaksızın iyi yönetim pratiklerini hayata geçirmeyi hedeflemiştir. Yeni kamu yönetimi anlayışı yanı sıra özellikle özelleştirme, sivilleşme ve yerelleşme daha fazla önem kazanmıştır (Akdemir, 2010, s.151). Yeni kamu yönetimi anlayışı

beraberinde yerelleşme, demokratikleşme, verimlilik, serbestleşme, yetki devri gibi pratikleri hayata geçirme imkan ve olanaklarını getirmiştir.

1993 tarihli Maastricht Anlaşmasında yerinden yönetim kavramı Avrupa Birliği tarafından “özerk birimlerin kendi kendini yönetme usulü” olarak tanımlanmıştır. “Bu ilke çerçevesinde yerelleşme ile sorumluluğun bir başka yönetime bırakılmasında görevin kapsamı ve niteliği, etkinlik ve ekonomi ilkeleri göz önüne alınmak kaydıyla, kamu hizmetinin halka en yakın birim tarafından verilmesi” (Keleş, 1995, s.7) esası benimsenmiştir. “Bu çerçevede son dönemde hazırlanan Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı, İl Özel İdaresi Kanunu, Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve Belediye Kanunu’nun amacı Avrupa Komisyonu tarafından, yetkilerin ve görevlerin merkez, il, metropol ve belediye arasında bölüşülerek performansın artırılması olarak algılanmıştır” (Akdoğan, 2008, s.164).

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 2010 yılında Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı (KENTGES) kabul edilmiştir.

Kentsel yerleşmelerin mekânsal yaşam kalitelerinin artırılarak, ekonomik ve toplumsal yapının güçlendirilmesi, mekânsal planlama sisteminin yeniden yapılandırılması için hazırlanan ve ulusal düzeyde bir strateji dokümanı olan Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı (KENTGES) hayata geçirilmiştir. Bu çerçevede kentsel gelişimi koordine etmek ve uygulanmasını izlemek, buna yönelik gerekli modelleri ortaya koymak, icradan sorumlu kurumlarla ve yerel yönetimlerle her türlü iş birliği yapmak, belirlenen hedeflerin hayata geçirilmesine yönelik projeler geliştirmek Bakanlığın öncelikli amaçları arasına alınmıştır (Bayraktar, 2011, s.31).

Ülkemizde stratejik mekânsal planlama yaklaşımı mevzuat ve uygulama yönüyle henüz açıklığa kavuşturulmuş değildir. Stratejik planlama Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesinde gerçekleştirilen Kentleşme Şûrası toplantılarında ve bu toplantılar sonrasında yayınlanan Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı (2010-2014) ile gündeme gelmekle birlikte bu alandaki uygulamaya yönelik mevzuat henüz netlik kazanmamıştır (Koç ve Çevikayak, 2013, s.202).

İmar planlama süreci, bazı yazılı belgelerde yer alan farklı içeriğine karşın fiziksel boyutu ön planda tutan bir yaklaşımdır. Bu yapısı üst ölçek planlara da yansımıştır. Bu yaklaşım planlı alanları yaşanabilir kılmamakta, sürdürülebilir mekân üretilememektedir. Ülkemizde, mekânsal planlama süreçlerinin, imar planı üretme süreciyle giderek özdeşleşmiş olması, bu imar planlarının niteliğinin ise yerleşimlerin özgün koşullarına ve doğal ve kültürel değerlere, doğal afet ve yerleşme risklerine duyarlı olmaması, giderek doğal peyzajın bozulmasına, kültürel değerlerin yok olmasına, yerleşmelerin kimliksizleşmesine, yerel halkın yaşadıkları çevreye yabancılaşmasına neden olmaktadır. İmar planları giderek yalnızca arazi ve arsa düzenlemesi ve yapılanma koşullarının belirlenmesi düzeyine indirgenmiştir. Oysa, mekânsal planlama; sosyal, ekonomik, kültürel gelişmenin ve doğal ve kültürel değerlerin korunması süreçlerinin, kısaca toplumsal gelişmenin bir bileşeni olarak

gerçekleştirilmelidir (Mekânsal Planlama Sistemi ve Kurumsal Yapılanma Komisyonu Raporu, 2009, s.32).

Merkezi yönetim ve yerel yönetimler için imar ve planlama konularında bir rehber niteliğinde olan KENTGES eylem planının amacı aşağıdaki şekilde ifade edilebilir.

Kentleşmenin yapısal sorunlarının çözümüne, sağlıklı, dengeli ve yaşanabilir kentsel gelişmenin sağlanmasına yönelik ilke, strateji ve eylemleri ortaya koyan ve bunların uygulama esaslarını belirleyen ve bir eylem programına bağlayan ulusal bir dokümanın elde edilmesidir. Söz konusu sorun alanlarına bakıldığında bunların önemli bir kısmının mekânsal planlama, arsa-arazi-konut politikaları, kentsel ulaşım ve altyapı, kentsel dönüşüm gibi arazi politikaları ile ilişkilendirilebilecek alanlardan seçildiği görülmektedir. Yaşanan bu sorunların azaltılabilmesi ve sürdürülebilir kentlerin oluşturulabilmesi; kentlerin yaşam kalitelerinin artırılması, ekonomik ve sosyal yapılarının güçlendirilmesi ile mümkün olacaktır. Kent arazilerinin kullanım amaçları, bu arazilerin konumları, büyüklükleri ve özellikleri, kentlerin ekonomik, sosyal ve kültürel yapıları üzerinde gerçekleştirilen faaliyetlerin nitelikleri açısından büyük önem arz etmektedir. Dolayısıyla Türkiye'de gerçekleştirilmesi düşünülen sağlıklı ve sürdürülebilir kentlere ulaşma hedefi, sürdürülebilir arazi politikalarından bağımsız olarak düşünülmemelidir (Çağatay, 2012, s.388).

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği; "Fiziki, doğal, tarihi ve kültürel değerleri korumak ve geliştirmek, koruma ve kullanma dengesini sağlamak, ülke, bölge ve şehir düzeyinde sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek, yaşam kalitesi yüksek, sağlıklı ve güvenli çevreler oluşturmak üzere hazırlanan, arazi kullanım ve yapılaşma kararları getiren mekânsal planların yapımına ve uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemek" amacıyla yayımlanmıştır (Resmî Gazete, 2014). Bu Yönetmelik, stratejik mekânsal planlama yaklaşımı alanındaki hukuki boşluğu doldurma adına önemli bir adımı oluşturmuştur.

2.2.1. İmar Mevzuatı

Kentbilim Terimleri Sözlüğünde imar planı, "kent ya da kasaba halkının sağlığını korumak, toplumsal ekonomik ve kültürel gereksinimlerini iyi yaşama amacıyla, ülke, bölge, kent verilerine dayanılarak, oturma, çalışma, dinlenme ve ulaşım gibi kentsel işlevler arasında denge kurup, eldeki ve sağlanabilecek olanaklar ölçüsünde en iyi çözüm yollarını bulmak için, varsa yer yazım durumu da belirtilen haritalar üzerinde toprak parçalarının kullanım biçimlerini ve başlıca bölge tiplerini gösteren, tüzel bir değeri olan onaylanmış bir belge" olarak tanımlanmıştır (Keleş, 1998, s.47). Bir başka sözlükte; "Kent ya da kasaba halkının insanca yaşamasını sağlamak amacıyla, oturma, çalışma, dinlenme ve ulaşım yerlerinin ve bölgelerin kullanım biçimleri ile taşınmazları düzenleyen belge" olarak da ifade edilmiştir (Arazi Yönetimi Terimleri Sözlüğü, 2013).

Planlama, “geleceğe yönelik olarak, istenilen hedeflere ulaşmak amacıyla, sistemli eylem programları hazırlama süreci” (Ersoy, 2007, s.9) şeklinde tanımlanabilir. Başka tanıma göre "üretken kaynakların olası kullanımlar arasından tanımlanarak karara varılması gibi bütünleyici süreçler ve tercih edilen kullanımların gerçekleştirilmesini hesaplama işi planlamadır" (Günay, 2007, s.309). “Planlar en üst ölçek olarak kalkınma ve bölge planları ile başlayıp, çevre düzeni planı, nazım imar planı ve uygulama imar planı ile devam edip mevzii imar planı ile son bulur” (Denizli Çevre Durum Raporu, 2008).

2000’li yıllarla birlikte, kamu yönetiminde bir yeniden yapılanma arayışı içine girilmiş, bu eksende hazırlanan tasarılar ile planlama hiyerarşisini de yakından ilgilendiren bazı kavramlar ortaya atılmıştır. Bu doğrultuda bir yandan stratejik mekânsal planlama kavramı gündeme otururken, diğer taraftan ve bu gelişmeyle hemen hemen eş zamanlı bir süreç içinde, projeci yaklaşım tüm planlama hiyerarşisini alt üst ederek en tepeye yerleşmiştir (Turgut, 2011, s.88).

Türkiye’de yapılan planlama çalışmalarının uygulanabilir kurallara bağlı temel bir yasaya dayanmaması şehirleşme sürecini uzatmaktadır. “Kentsel arazinin getiri (rant) oluşturma kapasitesi klasik ekonominin yükselişinden beri zaten bilinmektedir. Günümüzde, kentsel arazinin (mekân), diğer mallar gibi üretim ilişkilerinin sonucunda oluştuğu bilinmektedir. Bu nedenle, üretim araçları olan sermaye, emek ve arazi arasındaki ilişkiyi ve bunların farklı toplumlarda zaman içindeki değişimlerini anlamak zorunludur” (Ersoy, 2006).

2000’li yıllarda Türkiye kentlerinde kentsel mekânda değişim biçimleri daha çok kentsel dönüşüm projeleri olmak üzere, kentsel büyüme/yayıma, kentsel gelişme, kentsel yenileme, kentsel koruma(ma), soylulaştırma şeklinde görülmektedir. Türk imar mevzuatının öngörüsü içerisinde, imar planı uygulamalarında kullanılan yöntemler; kamulaştırma, taşınmaz sahibinin isteği üzerine yapılan imar parseli üretimi, 2981/3290 sayılı İmar Affı Kanunu uygulamaları ve belediyelerce doğrudan yapılan arsa düzenlemeleri (hamur işlemi, parselasyon, dağıtım ve tescil) dir (Savaş Yavuzçehre, 2011, s.45).

Planlama, “kapsamlı planlama”, “yapısal planlama” ve “müşterek/katılımcı planlama” olarak kategorize edilebilir. “Kapsamlı planlama, bir ana plan hazırlanması, bu ana plan çerçevesinde önerilerin değerlendirilmesi ve kamusal çıkarı vurgulamak üzere eşgüdümün sağlanması olarak tanımlanmaktadır” (Ersoy, 2006, s.322).

Kentsel arsanın temel işlevi, içerisinde kentsel faaliyetlerin gerçekleştirileceği yapılar için yer sağlamasıdır (Tekeli, 2009, s.74). Ülkemizde, İl Özel İdaresi Kanunu mekânsal planlama anlamında bir çatı görevi görmektedir. “Merkezi yönetim kendi yönetim sorumluluğunda olan yerlerde, yerel yönetimler de kendi yönetim sorumluluğunda olan alanlarda aldığı planlama kararları ile rantın oluşumunda etkili olmaktadır” (Ökmen ve Yurtsever, 2010). Bu kurumlar kamusal taşınmazların kullanım statülerini belli kısıtlar dahilinde dönüştürme işlevine sahiptirler (Çelik, 2006, s.115).

Kentlerin düzenli ve sağlıklı gelişmesi, düzenli ve sağlıklı bir yapılaşma ancak o yerleşim yerinin temel gereksinimlerine cevap verebilecek imar planlarının hayata geçirilmesiyle mümkün olacaktır. “Toplum yaşamını etkileyen fiziksel çevreyi sağlıklı bir yapıya kavuşturmak, yatırımların yer seçimlerini ve gelişme eğilimlerini yönlendirmek ve toprağın koruma, kullanma dengesini ölçülü biçimde belirlemek, belde halkını iyi ve uygar bir yaşam düzeni ve koşulları sağlamak imar planlarının başlıca amacıdır” (Çelik, 2006, s.112).

Planlı yapılaşmanın temelini oluşturan İmar Kanunu 18. inci madde uygulamasının kamusal faydaları; parsellemenin etkin ve ekonomik olarak sağlanması, düzenli şehirleşme, ekonomik arsa üretimi, altyapı ihtiyaçlarının karşılanması, mülkiyet probleminin çözümünde kolaylıklar sağlaması, düşük maliyetli arsa temini olarak ifade edilebilir. Böylece “iyi standartta parselleme, düzenli şekil ve boyutlarda servisli parsellerin üretimi, kamunun kullanımı için gerekli olan yol, park gibi kamusal alanların karşılanmasının temini” söz konusu olabilmektedir (Türk, 2009, s.119).

Günümüzde, belediye mülkiyetindeki ekonomik değeri olan arsaların gelir amaçlı olarak tasarruf edilmesi nedeniyle belediyelerin kentsel arazi politikasını yönlendirme adına kullandıkları en önemli araç planlama olarak kendisini göstermektedir. “Ekonomik, siyasi, toplumsal ve kültürel boyutları olan planlama ya da plan kararları, öncelikle taşınmaz malların biçimlerini ve niteliklerini değiştirmektedirler” (Turan, 2009, s.121). Bu açıdan bakıldığında imar planları mülkiyetin kullanımına kamu yararı doğrultusunda sınırlamalar getirmede en etkin bir argüman işlevi görmektedir.

Büyükşehirlerde kent ölçeğindeki planların ilk basamağını oluşturan Metropolitan Alan Planı; “ekonomik, sosyal ve fiziksel verilerin ışığında, ana kent ve etki alanı içinde kalan kentsel ve kırsal yerleşmeler için ekonomik, demografik, sosyal ve mekânsal gelişme esaslarını belirleyen ana şema niteliğindedir” (Ersoy, 2006). İmar planlarının hazırlanması ve uygulanması esnasında çok önemli bir ilke söz konusudur. "Planların kademeli birlikteliği" olarak adlandırılan bu ilke, yaygın olarak plan hiyerarşisi olarak adlandırılmaktadır ki bu imar planlarının birbirleri ile üst ölçekli planlar ile uyumunu zorunlu kılar (Turan, 2007, s.31).

Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde çevre düzeni planı; "Konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi sektörler ile kentsel-kırsal yapı ve gelişme ile doğal ve kültürel değerler arasında koruma-kullanma dengesini sağlayan ve arazi kullanım kararlarını belirleyen yönetsel, mekânsal ve işlevsel bütünlük gösteren sınırlar içinde, varsa bölge planı kararlarına uygun olarak yapılan, idareler arası koordinasyon esaslarını belirleyen, 1/25000, 1:50000, 1:100000, veya 1:200000 ölçekte hazırlanan, plan notları ve raporuyla bir bütün olan plandır." şeklinde tanımlanmıştır.

“Dengeli gelişme amacı doğrultusunda alınması gereken tedbirlerin ve uygulanacak politikaların beşerî ve fiziki kaynakların dağılım deseni ile tutarlı olması ve kamu yatırımlarının dağılımında ekonomik coğrafyanın, bölgesel gelişmenin ve sosyal faydanın dikkate alınması, kalkınma planlarında önemle belirtilen hedefler arasında yer almaktadır” (Dinçer, Özaslan ve Kavasoglu, 2003, s.132). “Planlama yetkisi ile kentsel alandaki bütün toprakların kullanım biçimi belediyeler tarafından” değiştirilebilmektedir (Turan, 2009, s.121). Özellikle İmar Kanunu kapsamında yapılan uygulama sonucunda belediyeler, ihtiyaç duyduğu taşınmazları devralabilmekte ve kendisine tahsis edebilmektedirler. Söz konusu 18 inci madde düzenlemesi şu hükümleri içermektedir:

"İmar hududu içinde bulunan binalı veya binasız arsa ve arazileri malikleri veya diğer hak sahiplerinin muvafakati aranmaksızın, birbirleri ile, yol fazlaları ile, kamu kurumlarına veya belediyelere ait bulunan yerlerle birleştirmeye, bunları yeniden imar planına uygun ada veya parsellere ayırmaya, müstakil, hisseli veya kat mülkiyeti esaslarına göre hak sahiplerine dağıtmaya ve re'sen tescil işlemlerini yaptırmaya belediyeler yetkilidir.

Belediyeler veya valiliklerce düzenlemeye tabi tutulan arazi ve arsaların dağıtımı sırasında bunların yüzölçümlerinden yeteri kadar saha, düzenleme dolayısıyla meydana gelen değer artışları karşılığında "düzenleme ortaklık payı" olarak düşülebilir. Ancak, bu maddeye göre alınacak düzenleme ortaklık payları, düzenlemeye tabi tutulan arazi ve arsaların düzenlemeden önceki yüzölçümlerinin yüzde kırkını geçemez.

Düzenleme ortaklık payları, düzenlemeye tâbi tutulan yerlerin ihtiyacı olan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ilk ve ortaöğretim kurumları, yol, meydan, park, otopark, çocuk bahçesi, yeşil saha, ibadet yeri ve karakol gibi umumî hizmetlerden ve bu hizmetlerle ilgili tesislerden başka maksatlarla kullanılamaz.

Düzenleme ortaklık paylarının toplamı, yukarıdaki fıkrada sözü geçen umumi hizmetler için, yeniden ayrılması gereken yerlerin alanları toplamından az olduğu takdirde, eksik kalan miktar belediye veya valilikçe kamulaştırma yolu ile tamamlanır.

Bu fıkra hükümlerine göre, herhangi bir parselden bir defadan fazla düzenleme ortaklık payı alınmaz. Ancak, bu hüküm o parselde imar planı ile yeniden bir düzenleme yapılmasına mâni teşkil etmez."

Uygulama imar planında belirlenen yol, meydan, park, otopark, yeşil alan gibi kamusal kullanım için gerekli alanların herhangi bir bedel ödemededen edinilmesi için özel mülkiyetteki taşınmazlardan % 40'a kadar bir yer kesintisi öngörülmektedir (Ülger, 2010, s.131). Pek çok kentte imar ile yıkma neredeyse kardeş kavramlar gibi yorumlanmaktadır. Yol açmak ve meydan yapmak çoğu kez kentin eski silüetlerini yok ederek gerçekleştirebilmektedir. Halbuki yıkma yerine koruma bugün çağdaş mimarlık ve şehirciliğin temel ilkesidir (İnceoğlu, 2001).

İmar planlarının yapımı ve uygulanmasındaki çok başlılık, kısıtlar, sistemsizlik ve parçalanmışlık neticesinde ortaya çıkan sorunları; kentsel mekânda plan bütünselliğinin engellenmesi/sağlanamaması, planlamada ve plan uygulamaları sonucunda adaletsizlikler, arazi kullanım adaleti ve imara açılabilir arazi sahipleri arasında imar haklarının dengeli ve uyumlu dağıtılamaması, çarpık ve/veya kaçak yapılaşma, gecekondulaşma, altyapısız veya yeterli altyapısı olmayan semtler/mahalleler, arsa değerlerinin artması veya haksız yere azalması, imar uygulamaları ve altyapı hizmetlerinde gecikme ve maliyet artışları, belediye hizmetlerinde aksamalar ve artan teknolojik/teknik güçlükler ve rant sorunları olarak ortaya koymuşlardır (Özgür, Savaş Yavuzçehre ve Elbi, 2012).

2.2.2. Taşınmaz Mevzuatı

Taşınmaz ve haklar; genel yönetim kapsamındaki “kamu idarelerinin mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan, eklenti ve bütünleyici parçaları dahil olmak üzere arazi, arsa, bina, yer altı ve yer üstü düzenleri ile sınırlı aynı haklar ve kişisel hakları” ifade etmektedir (Cebeci, Hastürk ve Gülşen, 2012, s.206). Mülkiyet kavramı ne Anayasa'da ne de Medeni Kanun'da tanımlanmıştır.

Türkiye’de devlet mallarını ayrıntılı bir biçimde düzenleyen sistematik ve genel bir kanun yapılmamıştır. Medeni Kanunu’nun 715 inci maddesi, sahihsiz yerler ile yararı kamuya ait malların devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğuna işaret ederek, bunların kazanılmasının, bakımının, işletilmesinin ve kullanılmasının özel kanun hükümlerine tabi olduğunu belirterek kendi uygulama alanını çizmiş ve kamu malı olarak adlandırılan malların kamu hukuku kuralları ile düzenleneceğini öngörmüştür. Böyle bir kanun da günümüze kadar çıkarılmadığı için bu malların hukuksal durumu bilimsel öğretiyeye ve yargısal kararlara dayanarak açıklanmaktadır (Milli Emlak Genel Müdürlüğü, 2010, s.24-25).

Kamu mallarının diğer mallardan ayrılması ve özel bir rejime tabi kılınması gerekliliğinin ortaya konulması, hangi malların bu kategoriye dâhil edileceğini

belirleyecek kapsamı belirleme, bunun sonucunda bir kamu malları tanımı yapma gerekliliğini beraberinde getirmektedir. Her ne kadar üzerinde mutabakat sağlanamamış olursa da kamu taşınmazı "devletin iyeliği altındaki taşınmaz" olarak tanımlanmıştır (Arazi Yönetimi Terimleri Sözlüğü, 2013).

Kamu malının ne olduğuna dair yürürlükteki mevzuatta genel bir tanım bulunmamasıyla birlikte Kadastro Kanunu'nun 16 ncı maddesi en geniş anlamda kamu malının nelerden oluştuğunu ortaya koyar. İlgili düzenlemeye göre;

Kamunun ortak kullanılmasına veya bir kamu hizmetinin görülmesine ayrılan yerlerle Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan sahihsiz yerlerden:

Kamu hizmetinde kullanılan, bütçelerinden ayrılan ödenek veya yardımlarla yapılan resmi bina ve tesisler, (Hükümet, belediye, karakol, okul binaları, köy odası, hastane veya diğer sağlık tesisleri, kütüphane, kitaplık, namazgah, cami genel mezarlık, çeşme, kuyular, yunak ile kapanmış olan yollar, meydanlar, pazar yerleri, parklar ve bahçeler ve boşluklar ve benzeri hizmet malları) kayıt, belge veya özel kanunlarına göre Hazine, kamu kurum ve kuruluşları, il, belediye köy veya mahalli idare birlikleri tüzelkişiliği, adlarına tespit olunur.

Mera, yaylak, kışlak, otlak, harman ve panayır yerleri gibi paralı veya parasız kamunun yararlanmasına tahsis edildiği veya kamunun kadimden beri yararlandığı belgelerle veya bilirkişi veya tanık beyanı ile ispat edilen orta malı taşınmaz mallar sınırlandırılır, parsel numarası verilerek yüzölçümü hesaplanır ve bu gibi taşınmaz mallar özel siciline yazılır. Bu sınırlandırma tescil mahiyetinde olmadığı gibi bu suretle belirlenen taşınmaz mallar, özel kanunlarında yazılı hükümler saklı kalmak kaydıyla özel mülkiyete konu teşkil etmezler. Yol, meydan, köprü gibi orta malları ise haritasında gösterilmekle yetinilir.

Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan kayalar, tepeler, dağlar (bunlardan çıkan kaynaklar) gibi, tarıma elverişli olmayan sahihsiz yerler ile deniz, göl, nehir gibi genel sular tescil ve sınırlandırmaya tabi değildir, istisnalar saklıdır.

Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan ormanlar, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde, özel kanunları hükümlerine tabidir.

Kamu malının ne olduğunu ortaya koyduktan sonra bu çalışmanın alan araştırmasında incelenecek olan ilköğretim ve ortaöğretim okul alanlarının yer seçimine dayanak oluşturan ilgili mevzuat hükümleri ele alınmıştır. Söz konusu bu düzenlemeler, yerel yönetimlerin hangi ulusal mevzuat hükümleri uyarınca gerek vatandaş mülkiyetinde gerekse Hazine mülkiyetinde bulunan taşınmazları kendi mülkiyetine, yönetimine veya kullanımına aktarabilmesine ilişkin yol haritasını ortaya koymaktadır.

Mali anayasa olarak ifade edilebilecek Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, kamu kurumlarının taşınmaz edinebilmesi anlamında en temel düzenlemedir. Söz konusu bu Kanun'un 45 inci maddesi; genel yönetim kapsamındaki kamu kurumlarının, zorunlu kamusal hizmetler için gerekli olan durumlarda taşınmaz edinebilmelerini, 46 ncı maddesi; bu idarelerin taşınmaz

satışını, 47 nci maddesi de; bu kurumların, kanunen yapmakla yükümlü oldukları görevleri yapabilmek amacıyla arsa ve arazileri bedelsiz olarak birbirlerine tahsis edebilecekleri yönünde düzenlemeler içermektedir (Bülbül, 2009; Karaarslan, 2014).

Kamulaştırma Kanunu kapsamında genel yönetim kapsamındaki kamu kurumları, “kanunlarla yapmak yükümlülüğünde buldukları kamu hizmetlerinin veya teşebbüslerinin yürütülmesi için gerekli olan taşınmaz malları, kaynakları ve irtifak haklarını; bedellerini nakden ve peşin olarak ödemek suretiyle kamulaştırma yapabilirler” (Uçar, Özdemir ve Murat, 2009).

Türkiye’de eğitim yatırımları yer seçimi bağlamında genel düzenlemelerin yer aldığı bir mevzuat söz konusu olmayıp farklı kanun ve ikincil düzenlemelerde birtakım hüküm ve esasların bulunduğu anlaşılmaktadır. “İmar Kanunu, Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği, Eğitim Kanunu, Millî Eğitim Bakanlığının 2010/2630 sayılı Kurum Açılması ve Kapatılmasına Dair Esaslar başlıklı tebliği ve Eğitim Yapıları Asgari Tasarım Kılavuzu incelendiğinde okul yer seçiminde dikkat edilmesi gereken kriterler belirlenmiştir” (Başgeçmez, Taşdemir ve Gül, 2017).

İmar Kanunu'nun 10 uncu maddesine göre; belediyeler, imar planlarının yürürlüğe girmesinden en geç üç ay içinde, bu planı tatbik üzere beş yıllık imar programlarını hazırlarlar. Beş yıllık imar programlarının görüşülmesi sırasında ilgili yaturımcı kamu kuruluşlarının temsilcileri görüşleri esas alınmak üzere Meclis toplantısına katılır. Bu programlar, belediye meclisinde kabul edildikten sonra kesinleşir. Bu program içinde bulunan kamu kuruluşlarına tahsis edilen alanlar, ilgili kamu kuruluşlarına bildirilir. Beş yıllık imar programları sınırları içinde kalan alanlardaki kamu hizmet tesislerine tahsis edilmiş olan yerleri ilgili kamu kuruluşları, bu program süresi içinde kamulaştırırlar. Bu amaçla gerekli ödenek, kamu kuruluşlarının yıllık bütçelerine konulur (Hatipoğlu ve Parlar, 2005, s.169).

İmar planlarının uygulanması neticesinde kamusal ihtiyaçlar için gerekli olan eğitim alanları ihtiyacının karşılanması için başvurulabilecek bir yöntem olarak kamulaştırma karşımıza çıkmaktadır.

İlköğretim kurumları için tahsis, satın alma veya kamulaştırma yoluyla sağlanan topraklarla bu topraklar üzerinde yapılacak bina veya tesisler, buldukları yerlere göre köy veya özel idareler adına bedelsiz olarak tescil edilmektedir. Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Hazinesin mülkiyetinde bulunan ve ilköğretim kurumlarına tahsis olunan taşınmaz malların, intifa hakkı Millî Eğitim Bakanlığına ait olmak üzere buldukları yerlere göre bedelsiz olarak köy tüzel kişiliği veya özel idareler adına tescili hükme bağlanmış olup, devlete, özel idarelere veya köy tüzel kişiliğine ait arsalar üzerinde devlet veya özel idare bütçesinden katkı suretiyle gerçek veya tüzel kişilerce inşa edilen veya edilmekte olan taşınmazlar için de bu madde uygulanacaktır. Bu taşınmazlar aidiyetine göre Maliye Bakanlığının veya diğer idarelerin yetkili mercilerince bedelsiz olarak okula tahsis ve devir olunur (İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 1961).

“Kurum Açılması ve Kapatılmasına Dair Esaslar” başlıklı tebliğin birinci maddesinin (g) bendinde; imar yönetmeliğinde belirtilen büyüklükte olma, okulun özelliğine göre tip projelerin sığabilecek şekilde olma, en fazla % 7 meyilli olma, bataklık, dere yatağı, heyelan bölgesi, yüksek gerilim hattı altı, baz istasyonu yakını veya sele maruz kalabilecek yerde bulunmama ve elektrik, su ve yolunun olması gibi kriterler Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmiştir.

Eğitim Yapıları Asgari Tasarım Kılavuzunda ise okul yer seçim kriterleri olarak; ilkokul ve ortaokul binalarının yerleşim birimlerine yakın olması, Meksansal Planlar Yapım Yönetmeliğinde belirtilen mesafelere uyulması, trafik yoğunluğundan az etkilenmesi, toplu taşıma araçları ile rahat erişilebilir noktalarda bulunması, havaalanı, demiryolu, otoyol, fabrika gibi eğitimi engelleyici gürültü kaynaklarına uzak olması, çevresel olumsuz faktörlerden uzak olması, yakın ve orta vadede gelişme potansiyeli yüksek bir bölgede olması, elektrik, doğalgaz, içme suyu, kanalizasyon gibi altyapısının planlanmış olması, nüfus yoğunluğu bulunan alanlara yakın olması sayılmıştır.

2.2.3. İl Özel İdaresi Mevzuatı

“Kentlerin planlı gelişmesi, sağlıklı, güvenli yerleşmelerin oluşması, yaşam kalitesinin artırılması, doğal ve kültürel varlıkların korunması, yerel kalkınmanın sağlanması açısından il özel idarelerine büyük görev düşmektedir” (Ünal, 2011, s.252). İl Özel İdaresi Kanunu’nun 2005 yılında yürürlüğe girmesi ile birlikte il özel idareleri yeni görev ve işlevler yüklenerek kentsel rantın oluşumu ve bölüşümü sürecinde etkili birer aktör haline getirilmişlerdir (Turan, 2009, s.84). Özellikle Hazine taşınmazlarının tasarrufu açısından il özel idareleri genişçe yetkilerle donatılmış olup bu alanda önemli miktarda kaynak kullanmışlardır.

2005 yılında çıkarılan İl Özel İdaresi Kanunu, daha önceki yasal düzenlemelerden farklı olarak birtakım görev ve fonksiyonları bünyesinde toplamıştır. Sayma yönteminden vazgeçilerek ifa edilecek hizmet alanlarının belirtilmesi yoluna gidilmiştir. İl Özel İdaresi Kanunu’nun 6 ncı maddesine göre; “il özel idareleri ilk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetleri il sınırları içinde” yapabilmektedir (Güngör, 2007, s.4-5). Söz konusu maddeye 2005 tarihinde eklenen fıkra ile de “merkezi idare, kendi yetki ve sorumluluk dairesinde olan faaliyetleri,

parasını vermek şartıyla il özel idaresine yaptırabilir. Böylece bir yerel yönetim birimi olan ve fonksiyonel özerklikten yararlanması gereken il özel idaresi merkez teşkilatının taşra örgütü olarak çalıştırılabilir” şeklinde bir yapı oluşmuştur (Karaarslan, 2008, s.179-180). 6360 sayılı Kanunla birlikte büyükşehir statüsü kazanan 30 ilde il özel idarelerinin tüzel kişiliğine son verilmiştir. İl özel idarelerinin görev ve yetkileri büyük oranda büyükşehir belediyesine intikal etmekle birlikte (Eryılmaz, 2013, s.182) merkezi yönetim kuruluşlarının eğitim, sağlık, turizm vb. alanlarındaki kamu yatırımları tüzel kişiliği olmayan Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları aracılığıyla yapılabileceği bir düzen oluşturulmuştur. İl özel idarelerine kıyasla son derece kısıtlı kaynak ve altyapıya sahip bu idarelerin, pratikte büyük kamu yatırımlarını gerçekleştirme noktasında gösterecekleri performans noktasında akıllara birtakım soru işaretleri gelmektedir.

2.2.4. Belediye Mevzuatı

Kentsel rantların oluşumu ve bölüşümü sürecinde yerel yönetimlerin, özellikle de belediyelerin çok temel rolü bulunmaktadır (Turan, 2009, s.82). Belediyelerin gittikçe genişleyen “sermaye birikimine katkıda bulunma işlevi, kent planlaması ve kentsel altyapı yatırımlarının sağlanması olmak üzere iki temel başlık altında ele alınabilir” (Turan, 2009, s.87). Bu iki temel alandaki belediye karar ve uygulamaları kentsel rantın oluşumu ve bölüşümü açısından etkin bir rol oynar.

Son dönemde yapılan yasal düzenlemelerle birlikte belediyelere aktarılan devlet gelirleri bağlamında bir artış söz konusu olmuştur. 1985 yılında yürürlüğe giren İmar Kanunu ile birlikte imar planı yapma yetkisinin belediyelere devredilmesi neticesinde bu idareler, kentsel mekânı şekillendirme neticesinde oluşan rantı paylaşırma fonksiyonu kazanmışlardır.

Belediye Kanunu'nun 14 üncü maddesinde; “devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımı” sayılmıştır (Eryılmaz, 2013).

Büyükşehir belediyesinin mekan kullanımı gerektiren görev, yetki ve sorumlulukları arasında; “çevre düzeni plânına uygun olmak kaydıyla, büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde 1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar plânını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak, büyükşehir içindeki belediyelerin nazım plâna uygun olarak hazırlayacakları uygulama imar plânlarını, bu plânlarda yapılacak değişiklikleri, parselasyon plânlarını aynen veya değiştirerek onaylamak ve uygulanmasını denetlemek, nazım imar plânının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmayan ilçe ve ilk kademe belediyelerinin uygulama

imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmak veya yaptırmak, gerektiğinde sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak” sayılmıştır (Karaarslan, 2014, s.289).

Yerel yönetimlerin üreteceği hizmetler için vermek durumunda olduğu karar alanları, “katılıma duyarlı” olanlar ve “katılıma az duyarlı” olanlar diye iki gruba ayrılabilir. Örneğin, bir su ya da kanalizasyon sistemine ilişkin kararlar büyük ölçüde tekniktir ve katılıma duyarlı değildir. Oysa bir mahallenin yaşantısını etkileyecek imar kararları katılıma duyarlıdır. Anakent yönetimi, tüm metropoliten alanı kapsayan, daha çok katılıma duyarlı olmayan ve ölçek ekonomilerine duyarlı işlevlerin görüldüğü kademe olacaktır. Bu kademenin ana işlevi, metropoliten alanın stratejik planlamasını yaparak uygulanmasını sağlamak şeklinde belirlenebilir. (Tekeli, 2001, s.96).

2.3. Denizli’de Eğitim Yatırımları

Ahmet Akif Tütenk’in aktardığına göre Denizli’de ilk rüştiye, Denizli Mektebi Rüştiyesi adıyla 1873 yılında bugünkü Çatalçeşme Parkı’nın bulunduğu yerde kurulmuştur (Aydın, 2007, s.459). Hasan Ali Yücel’in aktardığına göre, Denizli Köy Muallim Mektebi 1927 yılında (bugünkü Denizli Lisesi’nin tarihi binası) yapıldıktan sonra yeni yerine taşınmıştır (Yiğit, 2007, s.484). Cumhuriyet döneminin en önemli eğitim ve öğretim kurumu olan Denizli Lisesi’nin yapımına 1915 yılında İl Özel İdaresi ve Mutasarrıf Tevfik Bey’in çalışmaları ile başlanmış ve birinci katı tamamlanan lisenin binasına 1 inci Dünya ve Kurtuluş savaşları süresince yatırım yapılamamış ve Cumhuriyetin ilanı sonrasında inşaat tamamlanabilmiştir (Kodal, 2015, s.155).

Güneş’e (2007) göre nüfusun çoğunluğunun kırsal alanda yaşadığı Denizli’de 1923’te 125 ilkokul varmış. 1937’de başlayan ve ağırlığını kırsal alanda duyuran ilköğretim atılımı sonucu, okul sayısı II. Dünya Savaşı ortalarında (1943) 189’a yükselmiştir. 1923’te Denizli’de bir Orta Mektep açılmış, 1945’e kadar ilde başka ortaokul açılmamış, 1950’de ortaokul sayısı beşe çıkmıştır. Savaş yıllarında ilde lise yapımına rastlanmazken bu alandaki çalışmalar daha çok 1969’dan sonra bir artış göstermiştir. 1943-1944 öğretim yılında ise Denizli’de birer kız ve erkek sanat enstitüsü kurulurken, 1955’te bunlara üçüncüsü eklenmiştir.

Denizli eğitim-öğretim standartlarının yüksek olduğu bir şehirdir. Denizli il merkezinde bulunan okullar içinde kişi adları ile adlandırılan okul sayısı bir hayli

fazladır. Bu durum, yöre insanının taşıdığı hayat felsefesinin somut bir göstergesidir. Bu bakımdan Denizli insanı imkanları ölçüsünde eğitim-öğretim yatırımları yapmaya çalışmıştır. Bu tavır, kent insanının yaşadığı kente sahip çıkma, maddi ve manevi borcunu ödeme anlayışının bir ifadesi olarak değerlendirilebilir. Denizli il merkezinde yer alan 139 eğitim-öğretim kurumunun adı üzerine yapılan bir çalışmada hayırseverler tarafından ya da hayırsever katkısıyla yaptırılan okul sayısı 76, devlet tarafından yaptırılan okul sayısı 63 olarak tespit edilmiştir. Denizli, eğitim-öğretim yatırımları ile özel sektörün kamudan önde gittiğini gösteren bir kent örneği olarak karışımıza çıkmaktadır (Uysal, 2008, s.250).

Denizli'nin tanınmış şirketlerinin ilk kurucuları açısından yaşanmamış okul anıları ve alınamayan diploma hasreti veya bir vefa borcu olarak bu kişilerin anne ve babası adına yaptırılan birbirinden güzel ve modern okullar, kentin tüm bölgelerinde birer birer boy göstermiştir. 2010 yılı itibariyle Denizli Valiliği ile imzalanan protokoller uyarınca hayırseverler tarafından yaptırılan okul sayısı 166'dır. (Sebzeci ve Bayram, 2010).

Denizli'de 2003-2015 yılları arasında genel bütçe ve özel idare bütçesinden 108 eğitim kurumu yapıldığı ve bu yatırımların toplam maliyetinin 197.926.668,00 TL olduğu, aynı dönemde hayırsever katkılarıyla yapılan eğitim kurumunun 84 olduğu ve bu yatırımların toplam maliyetinin 102.947.021,00 TL olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, 2003-2015 yılları arasında eğitim alanında 192 eğitim kurumunun yapıldığı ve bu yatırımların toplam maliyetinin 300.873.659,00 TL olduğu anlaşılmaktadır.

Denizli ilinde eğitim alanında yapılan kamu yatırımlarının yaklaşık % 36'sı hayırsever vatandaşların katkılarıyla gerçekleştirilmiştir. Bu katkının oluşumunda yerel yönetim organlarının başında bulunan yetkililerin girişimleri önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle Denizli İl Özel İdaresi koordinatörlüğünde yerel aktörlerin yoğun çabalarıyla ilin ihtiyaç duyduğu modern eğitim kurumlarına hayırsever katkısı sağlanarak birçok modern okulun eğitime kazandırıldığı anlaşılmaktadır.

Uysal'a (2015) göre Denizli'ye toplam 23 milyon lira maliyetle Orhan Abaloğlu Endüstri Meslek Lisesi, Cedide Abaloğlu İmam Hatip Lisesi, Abaloğlu Yem Sanayi Ortaokulu yaptıran hayırsever Orhan Abaloğlu, 2012 yılında 4 okul

daha yaptırmak için protokol imzalamıştır. Söz konusu protokol kapsamında Aktepe'de bulunan 20 dönüm arsaya karşılık olarak Denizli Lisesi'nin tarihi binasının da içinde bulunduğu arsa Denizli Belediyesi'ne devredilmiştir. Protokolün duyulması kentte tepkilere yol açmıştır.

Hayırsever Orhan Abaloğlu'nun Aktepe'deki arsanın çok fazla hafriyat gerektirmesi nedeniyle yapmak istemediği okullar için, Vali Şükrü Kocatepe'nin talimatıyla Yenişehir, Şirinköy, Eskişehir ve Çakmak Mahallesi'nde yeni arsalar bulunmuş ve 2012 tarihli protokol 04.12.2014 tarihinde yenilenmiştir. Denizli'de protestolara neden olan, Denizli Lisesi binası ile bulunduğu arsanın Belediye'ye devredilmesi de protokol dışı kalmış oldu. Hayırsever Orhan Abaloğlu tarafından toplam maliyeti 12.200.000,00 TL olan 69 bin m² lik 4 arsaya her biri 40 derslikli 4 lise yaptırılmasına karar verilmiştir. Söz konusu protokol kapsamında okulların projelerinin ve hafriyat işlemlerinin Denizli Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılmasına ve Büyükşehir Belediyesi'nin Çakmak Mahallesi'ndeki okulun arsasını da okul yapımı için Milli Eğitim Müdürlüğü'ne vermesine karar verilmiştir (Doğan Haber Ajansı, 2014).

Protokol imza töreninde dönemin Denizli Valisi Şükrü Kocatepe; "İmzalanan projenin Türkiye'de emsalinin olmadığını, 40 derslikli özel mimari bir proje olduğunu, özel tip proje olarak başlanan okul çalışmalarında her bir okulun maliyetinin 8 milyon TL olarak hesaplanırken, hayırsever işadamı Orhan Abaloğlu'nun her bir okul için 3 milyon 50 bin TL olmak üzere toplamda 12 milyon 200 bin TL katkı sağlayacağını, 2014 yılı sonu itibariyle inşaat çalışmaları başlatılan okulların 2015 yılında bitirilmesinin hedeflendiğini" ifade etmiştir (Denizli Valiliği, 2015).

Denizli'deki okul sayısının tespit edilebilmesi amacıyla İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından yayınlanan stratejik planlar incelendiğinde Kasım 2018 tarihi itibariyle Denizli ilinde toplam 774 adet okul bulunduğu anlaşılmaktadır.

2.4. Tekel Rantı

Çalışmanın kuramsal çerçevesi, uygulama alanı olarak seçilen Denizli ilindeki ilköğretim ve ortaöğretim okul binaları yer seçiminin etkinliği doğrultusunda çizilmiştir. Çalışılan alanın, farklı disiplinlerden ve farklı odak noktalarına sahip olması nedeniyle konu birçok kuramla ilişkilendirilebilirdi. Farklı disiplinlerden kuramların belirli ve sınırlı bir açıklama kapasitesi olması ve incelenen konunun kuramlardan herhangi birine tam olarak uymaması ve seçilen konu ile birebir ilişkisi nedeniyle sadece tekel rantı ele alınmıştır.

Kent ekonomisi içinde çok değişik alanlarda yaratılan tezahür eden rant kavramı, “kent yönetimlerinin ve yerel siyaset ilişkilerinin esas uğraş alanı olmaktadır. Sahibinin hiçbir emeği katılmadan malın kendiliğinden değer kazanması” (Tekeli, 2001, s.49), şeklinde tanımlanabilir.

Arazi rantı kuramı ilk defa D. Ricardo tarafından ortaya atılmıştır. Bir kentsel alanda oluşan rant yüzeyi; erişe bilirlilik rantı, kâtlık rantı ve mutlak rant yüzeylerinin toplamından oluşur. Bu üç rant türünden ilk ikisi mekânın özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle oluşumu kaçınılmazdır. Ama mutlak rant için aynı şeyi söylemek söz konusu değildir. Bu rant türü, arazi ve arsa üretimi süreçlerinde rastgele veya kasıtlı olarak yaratılan kâtlıklardan kaynaklanmaktadır (Mutlu, 2006, s.8).

Kent rantının dağıtımında “yönetimin kasasından doğrudan bir kaynak çıkmadığı ve kentte yaşayanlar bunları kendileri gerçekleştirdikleri için meşru gösterilmesi, piyasa ekonomisi ve mülkiyet hakları söylemi içinde” kolay olmaktadır (Tekeli, 2001, s.49). “Toprağı konu alan her türden yasal düzenleme ya yeni bir rant oluşumuna yol açar ya da oluşmuş ranta meşru bir temel kazandırır” (Turan, 2009, s.114). “Kentsel yeşil alanlar mülkiyeti kamunun elinde olan, tam ve yarı kamu mekanları olarak kent mekânı içinde işlev yüklenmiş alanlardır” (Alkay ve Ocakçı, 2003, s.61). Kanun koyucu tarafından yapılan her türlü düzenleme (yasa, tüzük, yönetmelik, genel tebliğ, genelge, plan) uyarınca yapılan işlemler kentsel rantın oluşumu ve bölüşümü sürecinde aktif rol oynarlar.

Özellikle kentsel arsa rantlarının dağıtımında görüldüğü gibi toplumda yaratılan katmanlaşma sayesinde araziye elinde bulunduranlar ranttan daha fazla faydalanmakta, herhangi bir arazisi bulunmayanlar ise kamu taşınmazlarına yerleşerek bedel ödemekten kaçınma ve daha sonra bunların yasallaştırılmasıyla, ranttan pay alma olanağı verilebilmektedir (Tekeli, 2001, s.50). Geltner ve Miller'a göre “kentsel arazinin değeri, artık değer teorisine göre belirlenebilir. Bu teoriye göre arazinin değeri, arazi üzerinde üretilen mal ve hizmetin değerinin, bu üretim yapılırken oluşan maliyet çıkarılarak elde edilir” (akt. Mutlu, 2006).

Marksist kuramcılar topraktaki özel mülkiyet olgusunun siyasal ve toplumsal alandaki etkisi üzerinde durmuşlarken, liberal iktisatçılar Ricardo'nun görüşlerinden yola çıkarak yerleşme açısından kentsel rant kuramına odaklanmışlardır. Türkiye'deki kentsel rant oluşumu ve bölüşümü süreci ise bunlardan farklı olarak devlet mülkiyetinde olan toprakların özel mülkiyete konu olması biçimindedir. Bu

süreç ortaya konmadan özel mülk sahiplerinin kentsel toprak rantı üzerindeki etkisi ele alınamamaktadır (Turan, 2009, s.73).

Özellikle 1980 sonrası kapitalistleşme sürecinde, filizlenmek üzere olan kent ruhu ezilip yok olmuştur. Büyük kitleler, sırf imkanlar alanını genişletmek ve zenginleşmek için, kent dokusu üzerinde baskı oluşturmuşlardır. Bunun diğer adı, rant kaygısıdır. Kaba kentleşme, kenti sadece tüketim ve kazanç merkezi olarak görüp de orada bir yere, kenara, köşeye yerleşme çabası, ne pahasına ve nasıl olursa olsun oraya dahil olma arzusu, hazmedilmemiş aidiyetlere yol açmıştır (Köktürk, 2008, s.432). Tekel rantı ve farklılık rantı toprağın mekânsal özelliklerinden kaynaklandığı için önlemek zordur. Mutlak rant, arazi sahipliğinin kötüye kullanılmasıyla ortaya çıkar ve bunun doğal sonucu olarak yaşam pahalılaşır ve toplumun tümü bundan zarar görür (Yeşil, 2008, s.41). “Toprak sahiplerinin yüksek rantlar ödenmedikçe toprağı elden çıkarmamalarıdır. Toprak sahipleri o toprakta üretilen malın pazar fiyatının üzerinde bir rant ödemesi yapılmasını beklemektedirler. Toprağın yetersizliğine, kolektif sınıf gücüne ve toprak faizinin pozisyonuna bağlı olarak talep edilen rant tekel fiyatını yaratır” (Savaş Yavuzçehre, 2011, s.100).

2.5. İlgili Araştırmalar

Eğitim yatırımları üzerine yapılan çalışmaların neredeyse tamamına yakını bu yatırımların yeterliliği yönüne ağırlık vermekte, bu yatırımlara altlık teşkil eden ve söz konusu bu yatırımlar açısından ekonomik değer olarak önemli bir pay teşkil eden okul binalarının yapılacağı taşınmazın yeri ve yapısı göz ardı edilmektedir. Dolayısıyla, bu çalışmada ilköğretim ve ortaöğretim okul binalarına altlık teşkil eden kamu taşınmazlarının ekonomik değer haline dönüşmesinde hangi idari ve hukuki süreçlerin izlendiği ve bu süreçte etkin olan aktörler ve faktörlerin bu süreci nasıl şekillendirdiği ortaya konularak son dönemde ekonomik olarak adı ön plana çıkan Denizli ilindeki değişim ve dönüşüm ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Türkiye’de okul binalarına altlık teşkil eden Hazine taşınmazlarının yönetimine ilişkin birçok çalışma yapılmış olmasına karşın ilköğretim ve ortaöğretim okul binaları yer seçimine ilişkin çok az çalışma yapıldığı görülecektir. Özellikle Hazine taşınmazlarının edinimi, yönetimi ve elden çıkarılmasına ilişkin usul ve yöntemler ile Hazine taşınmazlarının değerlendirilmesine yönelik çok sayıda uygulama

örneği ortaya konulmuştur. Musa Yılmaz; “Milli Emlak ve Hazine Taşınmazlarının İdaresi”, Mustafa Gürses; “Türkiye’de Hazine Arazilerinin Yönetimi ve Nizip Örneği”, Abdülkadir Oğuz; “Hazine Taşınmazlarının Tasarrufuna İlişkin Bir Araştırma: Adıyaman Örneği”, Nalan Çalışkan; “Van İli Örneğinde Hazine Taşınmazlarının Yönetimi ve Yatırımlara Tahsisi”, Özgür Çelik; "Hazineye Ait veya Devletin Hüküm ve Tasarrufu Altındaki Taşınmazların Belediyelere Devri", Tamer Utkucu; “Hazine Taşınmaz Mallarının Değerlemesi ve Türkiye Ekonomisine Etkileri” bunlardan birkaçı olarak sayılabilir.

Okul binaları yer seçimine ilişkin olarak yapılan çalışmalar ise: M. Serhat Yenice; “İlköğretim Okulları İçin Mekânsal Yeterlilik Analizi; Burdur Örneği”, Murat Başeğmez, İbrahim Taşdemir, Çağrı Gül; “Eğitim Alanlarının Yer Seçim Kriterlerinin Belirlenmesinde Yaşanan Problemler ve Çözüm Önerileri”, Murat Başeğmez, İbrahim Taşdemir; “MEBCBS ile Okul Alanlarının Planlanması ve Yönetilmesi: İstanbul İli Pendik İlçesi Örneği” olarak literatürde yerini almıştır.

Denizli ili özelinde Hazine taşınmazlarının yönetimine ilişkin herhangi bir çalışma söz konusu olmamakla birlikte ilde yaşanan dönüşümü farklı açılardan (kentleşme, coğrafya, ekonomik, sosyal) ortaya koymaya yönelik yapılan çeşitli çalışmalar ise; Asuman Erendil; “Yerel Olmanın Anlamı: Denizli Örneği”, Ali Cenap Yoloğlu; “Kentsel Büyümenin İdari-Mekânsal Boyutları: Denizli Kenti Örneği”, Alim Arlı; “Sosyal Mekanda Farklılaşma: Denizli’de Kırsal/Kentsel Dönüşüm (1990-2000)”, Necla Ayaş; “Bölgesel Rekabet Gücünü Geliştirmeye Yönelik Alternatif Bir Yaklaşım: Yeni Endüstriyel Bölgeler Yaklaşımı (Denizli Örneği)”, Mustafa Mutluer; “Denizli’de Sanayi Faaliyetleri ve Sorunları Üzerine Bir Ekonomik Coğrafya Araştırması”, Pınar Savaş Yavuzçehre; “Kentsel Mekan Kullanımında Değişim: Denizli Kenti Örneği” olarak gerçekleşmiştir.

Denizli ilinde okul binalarının yer seçimi ile ilgili bugüne kadar yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu yönüyle bu çalışma bu alanda bir ilk olarak ifade edilebileceğinden bu kapsamda yapılmış olan herhangi bir çalışmayla da benzerlik göstermemekte, dolayısı ile bir kıyaslama yapma imkânı bulunmamaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde çalışmanın yöntemi hakkında alt başlıklarda bilgiler (araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, veri toplanma süreci ve verilerin analizi) yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

“Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, alguların ve olayların doğal ortamda, gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır” (yıldırım ve Şimşek, 1999). Çalışmada nitel yöntem kullanım sebepleri şöyle sıralanabilir:

1- Denizli ilindeki okul binalarının yer seçiminde değişkenler arasında sınırların karmaşık ve iç içe geçmiş olması. Dolayısıyla değişkenler arasındaki ilişkilerin ölçümü ve yönünü saptamanın güçlüğü.

2- Araştırmacının olayları ve olguları daha katılımcı şekilde yakından ve derinlemesine izleme ve yorumlayabilme isteği.

3- Denizli ilindeki okul binalarının yer seçiminde etkili olduğu gözlemlenen aktörlerin perspektifleri ve olayların örüntüsünü anlamlandırabilmek.

Yapılan çalışmada mülakat yönteminin avantajlarını ön plana çıkarıp, dezavantajlarına dikkat ederek saha araştırması yapılmıştır. Yerel yönetim aktörleri anlamında Denizli İl özel İdaresi'nin fonksiyonunun da ortaya konulabilmesi adına 2009-2019 yılları arasında Denizli'deki okul binalarının yer seçiminde etkili olduğu düşünülen aktörler ile derinlemesine bireysel mülakatlar yapılmıştır. Özellikle bu süreçte görev yapmış valiler, belediye başkanları, il milli eğitim müdürleri, il genel meclisi başkanları, hayırseverler, yatırımcı kuruluşların il müdürleri ve karar alma sürecinde etkin olan kurum amirlerinin kişiye özel bilgilerine ulaşmak, uzmanlardan teknik konularda bilgi almak için bu yöntem seçilmiştir.

Araştırmada Denizli il merkezini oluşturan Merkezefendi ve Pamukkale Belediyesi sınırları dahilinde 2009-2019 yılları arasında yapılmış toplam 175 adet ilköğretim ve ortaöğretim okul binalarının yer seçimi uygun örnekleme çerçevesinde belirlenmiştir. Çalışmada amaca uygun verilere ulaşmak adına görüşme yapılacaktır.

kişiler yargısal (amaçlı) örneklem ile seçilmiştir. Örnekleme dâhil edilecek kişiler araştırma amacına uygun olarak yargısal yolla belirlenmiştir. Bu belirleme yapılırken özellikle 2009-2019 yılları arasında eğitim alanı belirlenmesi ve okul binasının yapımı ile ilgili yetkili ve sorumlu olan kamu kurumlarının en üst yetkilisi durumundaki üst yöneticileri ile ikinci derecedeki uzman konumundaki idareciler dikkate alınmıştır (Ek 1).

Mülakatlardaki sorular yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ile oluşturulmuştur. Mülakat soruları mülakata başlanmadan önce hazırlanmış fakat bireylere ve koşullara bakılarak bazı esneklikler sağlanmıştır. Açık uçlu sorular ile Denizli ilindeki okul binalarının yer seçimi karar alma mekanizmasında yer alan yetkililerin konu hakkında daha detaylı bilgi vermesi beklenmiştir.

Bu çalışmada, bağımlı değişken Denizli ilinde okul binalarının yer seçiminde yerel aktörlerin etkinliği iken; bağımsız değişken ise bu yatırımları etkileyen merkezi idarenin rolüdür. Okul binalarının yer seçiminde ilgili aktörler olarak, valilik, il milli eğitim müdürlüğü, il özel idaresi, belediyeler ve hayırseverler ele alınmaktadır. Okul binalarının yer seçimini etkileyen faktörler ise; sürdürülebilirlik, imar planları, mevzuat, planlama, kamu taşınmazı, hayırsever, stratejik ve vizyoner bakış irdelenmektedir.

3.2. Evren ve Örneklem

Örneklem olarak okul binalarının yer seçiminde tüm iller örnek olarak seçilip araştırmaya konu edilebilirdi. Ancak, uygun örneklem yöntemi benimsenerek, araştırma konusu açısından Denizli ili seçilmiştir. Denizli İl Milli Eğitim Müdürlüğü verilerine göre 2019 tarihi itibarıyla Denizli ilinde toplam 783 adet okul olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada, örnek olay yöntemi benimsenerek, Denizli ilinde 2009-2019 yılları arasında kent merkezini oluşturan Merkezefendi ve Pamukkale Belediyesi sınırları dahilinde yapımı tamamlanan toplam 175 adet ilköğretim ve ortaöğretim okul binasının yer seçimi değişik boyutlarıyla ele alınarak derinlemesine araştırma yolu seçilmiştir. Denizli il merkezini oluşturan Merkezefendi ve Pamukkale Belediyesi sınırları dahilinde 2009-2019 yılları arasında yapımı tamamlanan okul binalarının yer seçimi “çalışma grubu” nu oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmanın olgusal dayanakları, farklı veri ve bilgi toplama yöntem ve tekniklerinin bir arada kullanılmasıyla elde edilen nicel ve nitel verilerin harmanlanmasıyla ve ilişkilendirilmesiyle oluşturulmuştur.

Bu çalışmada, okul binalarının yer seçiminde yaşanan sorunlar detaylı ve sistematik biçimde literatür, tarihsel gelişim, mevzuat analizi, rapor ve meclis kararı gibi resmî belgelerin incelenmesi ve konunun paydaşları ile yapılacak derinlemesine görüşmelerden elde edilecek veriler harmanlanarak ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Çalışma sırasında Denizli Valiliği, Denizli il Milli Eğitim Müdürlüğü, Denizli İl Özel İdaresi, Denizli Büyükşehir Belediyesi, Merkezefendi Belediyesi ve Pamukkale Belediyesi tarafından ortaya konan Stratejik Planlar, Yıllık Faaliyet Raporları, 2009 yılı sonrası meclis kararları, basılan kitap ve broşürlerden faydalanılmıştır.

Çalışmanın içeriğinin şekillenmesinde ihtiyaç duyulan bilgi ve verilerin bir kısmı kişisel gözlemler, paydaşlarla görüşme, birincil veri ve raporlar yoluyla tamamlanmıştır. Çalışmada kavramsal ve kuramsal tartışmalar son derece sınırlı tutularak doğrudan ana konuya geçilmiştir. Eğitim alanındaki mesleki bilgi ve birikim dolayısıyla kişisel gözlemlerden yararlanılmıştır.

Denizli hakkında yapılan araştırmalar ve yayınlar derlenip okul binaları yer seçiminin zaman içinde nasıl bir değişim geçirdiği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırmada başta yerel gazeteler ve dergiler olmak üzere günlük gazetelerde çalışma konusu ile ilgili yazı ve makalelere yer verilmiştir. Denizli ilindeki önemli okul binalarının şekillenmesinde aktif rol alan Denizli İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Denizli İl Özel İdaresi ve Denizli Büyükşehir Belediyesi'ne ait resmi yazışmalar, faaliyet raporları, arşiv belgeleri, toplantı tutanakları ve meclis kararlarına ulaşılmıştır.

Konuya ilişkin bilimsel toplantılara katılmak, notlar almak ya da bunlara ait bildirimlere ulaşmak vasıtasıyla ikincil veriler elde edilmiştir. Okul binaları yer seçiminde etkin olan aktörler belirlenerek ilgili olan kişi, kurum ve kuruluşlarla görüşmeler yapılmıştır.

3.4. Verilerin Toplanma Süreci

Araştırma 2019-2020 eğitim-öğretim yılının ikinci dönemi içerisinde, yukarıda belirtilen veri toplama araçlarıyla yapılmıştır. Denizli Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izin alındıktan sonra Denizli ilinde 2009-2019 yılları arasında kent merkezini oluşturan Merkezefendi ve Pamukkale Belediyesi sınırları dahilinde yapımı tamamlanan toplam 175 adet ilköğretim ve ortaöğretim okul binasının yer seçimini ölçmek için süreçte etkin rol oynadığı değerlendirilen kişilerle çalışmanın ana problemi ve alt problemini kapsayacak şekilde oluşturulan görüşme formu kullanılmıştır (Ek 2). Görüşme formundaki sorular hazırlanırken çalışmanın ana problemi olan Denizli ilinde ilköğretim ve ortaöğretim okul binalarının yer seçimine etki eden aktör ve faktörlerin stratejik bir bakış açısının ürünü mü olduğunu ortaya koymaya yönelik olarak bu çalışmanın alt problemleri olan; eğitim yatırımları bağlamında okul arazi yapılarının uygunluğu, kamu taşınmazlarının eğitim alanı olarak belirlenmesi sürecinin ilin tamamı anlamında bir mekânsal planlama anlayışı içerisinde mi şekillenmekte olduğu, okul binalarının taşınması ve bu alanların eğitim dışında başka kamusal ihtiyaçlar doğrultusunda değerlendirilmesinin uygunluğu, yerel yönetimlerin okul binalarının yer seçiminde ve okul binasının şekillenmesinde sürece etkin bir şekilde müdahalesinin olup olmadığı, okul binalarının yer seçimi planlamasının birtakım sorunları doğurup doğurmadığını anlamaya yönelik kapsamlı sorular yöneltilmiştir.

2009-2019 yılları arasında eğitim alanlarının belirlenmesi sürecinde aktif rol oynayan Denizli Büyükşehir Belediyesi Başkanı Osman ZOLAN, Merkezefendi Belediye Başkanı Şeniz DOĞAN ve Pamukkale Belediye Başkanı Avni ÖRKİ ile görüşme noktasında ısrarcı olunmuş ve gerek pandemi olarak kabul edilen Covid-19 salgını gerekse yoğun gündemleri nedeniyle sadece Merkezefendi Belediye Başkanı Şeniz DOĞAN makamında sorularımıza samimi ve içten cevaplar vermiştir. Büyükşehir Belediye Başkanı Osman ZOLAN ile Pamukkale Belediye Başkanı Avni ÖRKİ soruların kapsamlı olması ve programlarının uygun olmaması nedeniyle yazılı olarak dönüş yapmışlardır. Okul binalarının yapımı konusunda birinci derecede yetkili kurum olan İl Milli Eğitim Müdürü Mahmut OĞUZ ile görüşme soruları paylaşılmış, kendileri de gerek pandemi süreci gerekse yoğun mesaieleri nedeniyle cevaplarını yazılı olarak aktarmışlardır. Çalışma örnekleminin yaklaşık yarısını kapsayan zaman diliminde aktif rol oynayan Denizli İl Özel İdare'sinin İl Genel

Meclisi eski Başkanı Halil PEKDEMİR ile İl Özel İdaresi eski Genel Sekreter Yardımcısı İsmail Edip YILMAZLI ile de mülakat gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler ve cevapların yazılı olarak iletilmesi 2020 yılı Nisan-Mayıs ayları arasında gerçekleştirilmiştir. Görüşmeciler ses kaydı yapılmasına izin vermediğinden görüşmeler not alınması şeklinde kayıt altına alınmıştır. Görüşme dönemi bütün dünyada pandemi olarak kabul edilen Covid-19 salgını dönemine denk geldiğinden görüşme yapılan kişi sayısı sınırlı kalmakla birlikte okul yapımı yer seçiminde aktif rol oynayan yerel yönetimlerin üst yöneticileri olan Denizli Büyükşehir Belediyesi Başkanı Osman ZOLAN, Merkezefendi Belediye Başkanı Şeniz DOĞAN ve Pamukkale Belediye Başkanı Avni ÖRKİ'den ve okul yapımlarının karar mercii olan İl Milli Eğitim Müdürü Mahmut OĞUZ'dan çalışma konusuyla ilgili kapsamlı cevaplar alınmıştır.

Görüşme yapılan kişilere, isimlerinin ve araştırmada toplanan verilerin, bu araştırmanın dışında başka bir yerde kullanılmayacağı belirtilerek güvenleri sağlanmıştır. Yüz yüze yapılan görüşmelerde, görüşmeye başlanmadan önce araştırma hakkında gerekli ön bilgiler verilmiştir. Görüşmeler samimi, sıcak bir diyalog ve karşılıklı konuşma şeklinde gerçekleşmiştir. Sorular, aynı sıra ile sorulmuş ve görüşmecilerin verdiği cevaplar birebir not edilip yazılı kayda alınmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Çalışmada amaca uygun verilere ulaşmak adına mülakat yapılacak kamu görevlileri, meslek odaları temsilcileri ile hayırseverler yargısal (amaçlı) örneklem türü yardımıyla seçilmiştir. Örnekleme dâhil edilecek kişiler, önceki bilgi, deneyim ve gözlemlerden hareketle araştırma amacına uygun olarak yargısal olarak belirlemiştir. Evren hakkında fikir sahibi olduğundan kişisel yargı ve değerlendirmeler sonucuna göre hareket edilmiştir.

Araştırma sırasında, özellikle mülakat yapılacak kişilere ulaşma noktasında birtakım güçlükler yaşanmıştır. Mülakat yapılanların büyük bölümünün kamu görevlisi olmaları ve buldukları pozisyon nedeniyle bazı konularda bilgi vermekten kaçındıkları gözlemlenmiştir. Okul binalarının yer seçimlerinin objektif ölçütler uyarınca yapılmaması, alınan kararların gerekçelerinin yazılı olarak kayıt altına alınmamış olması nedeniyle bazı bilgilere hiç ulaşılammış, ayrıca toplanan

verilerin bir standardının olmaması sebebiyle de söz konusu bu eğitim yatırımlarının ortaya konulmasında bir standart sağlanamamıştır.

Bu araştırmada, az sayıdaki görüşmecilerin sorulara verdikleri uzun cevaplar hiçbir kısıtlamaya gidilmeden birebir korunmuştur. Sorular ile araştırmanın alt problemleri sırasıyla ilişkilendirilerek birbiriyle ilişkisi olan ve birbirine benzeyen veriler değerlendirilerek betimsel analiz yapılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, Denizli ilinde 2009-2019 yılları arasında yapımı tamamlanan okul binaları yer seçiminde etkin rol oynadığı değerlendirilen kişiler ve bu konuda yetki kullanan kamu kurumlarının üst yöneticileri ile yapılan görüşmeler sonucunda ulaşılan bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

4.1. Okul Arazi Yapılarının Uygunluğuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Denizli ilinin hızlı sanayileşme ile birlikte gerek kırsal alandan gerekse diğer illerden yoğun göç alması neticesinde il merkezinin, mekânsal planlama bağlamında düzenli bir şekilde gelişmemesi beraberinde başka sorunları da doğurmuştur. Bu sorunlardan biri de okul binalarına altlık teşkil eden arazi yapılarının yeterliliği ve uygunluğu olarak ifade edilebilir. Her ne kadar ilgili mevzuatta okul yer seçiminde dikkat edilmesi gereken kriterler belirlenmiş olsa da uygulamada problemlerle karşılaşabilmektedir. Denizli'deki okul arazi yapılarının uygunluğu hakkında görüş bildiren İl Milli Eğitim Müdürü şunları söylemiştir:

Okul yatırımları, bölgesel ihtiyaçlar dikkate alınarak çağ nüfusu doğrultusunda planlanmaktadır. Bölgede bulunan hazine arazileri öncelikli değerlendirilmektedir. Yine imar durumu eğitim alanı olan arsalar gerek başış gerekse kamulaştırma yoluyla devralınmakta ve arsanın yapısını göre Bakanlığımız tarafından hazırlanan tip projeler veya arsanın durumuna göre özel projeler ile belli standartlar ve kriterler çerçevesinde yapılmaktadır (Görüşme Kaydı: Oğuz).

Okul arazilerinin büyük oranda imar planlaması neticesinde şekillendiği göz önüne alındığında, özellikle kent merkezinde bu konuda yetki kullanan belediyelerin tutumu da okul arazilerinin şekillenmesinde son derece belirleyicidir. Denizli özelinde her ne kadar son 10 yılda yapılan okul binalarının yer seçiminde birinci derecede belirleyici durumunda olmasa da 2014 yılında kurulan ve son dönemde yapılan okul binaları ile ilgili plan tadilatı yapılmasında yetki kullanan Büyükşehir Belediyesi ve Merkezefendi Belediyesi adına Belediye Başkanları konu hakkında şunları söylemiştir:

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinde belirtilen asgari standartlar çerçevesinde, imar planı yapılan alanlarda nüfusun ihtiyacı olan eğitim alanları belirli büyüklüklerde ayrılmaktadır. Ancak Denizli İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan uygun görüşler doğrultusunda özel talep ile eğitim alanına dönüştürülen yerlerde, parsel büyüklüklerine bağlı olarak eğitim alanı büyüklüklerinde istisnai durumlar söz konusu olabilmektedir (Görüşme Kaydı: Zolan).

Denizli özelinde, yapılan okul yatırımları, eğitim alanları ve özel eğitim alanları olarak farklılık göstermektedir. Eğitim alanları genel olarak şehrin çeperinde ve büyük arazilerden yer seçimi yapılarak planlanmaktadır. Ancak özel eğitim kurumları bireysel yatırımcı talepleri doğrultusunda parsel bazında, eğitim alanları için uygun büyüklük ve standartları sağlamayan alanlarda planlanmaktadır (Görüşme Kaydı: Doğan).

Denizli'nin büyükşehir belediyesi statüsü kazanması ile birlikte tüzel kişiliği ortadan kalkan Denizli İl Özel İdaresi'nin Denizli ilinde 2009-2019 yılları arasında yapımı tamamlanan birçok okul binasını projelendirdiği ve bu yatırımlara kaynak aktardığı anlaşılmaktadır. Denizli'deki okul arazi yapılarının uygunluğu hakkında bilgisine başvurulmuş İl Genel Meclisi Başkanı ve İl Özel İdaresi Genel Sekreter Yardımcısı şunları söylemiştir:

İmkanlar çerçevesinde bahsettiğiniz kurallara uyularak yapılmaya çalışılmıştır (Görüşme Kaydı: Pekdemir).

Denizli özelinde okul yatırımlarında en önemli kısıtlayıcı faktör hazine arazisi varlığının son derece az olmasıdır. Son 10 yılda yeni okul yatırımlarında özel ve kamudan ödenek bulunmuş olsa dahi okul yapımı için yeterli büyüklükte eğitim alanının olmadığı görülmüştür. Özellikle 1980'li yılların ikinci yarısından itibaren hızla sanayileşen ilimizde merkezde yoğun olarak eğitim alanı eksikliği hissedilmiştir. İlimizin kırsal nüfusu azalırken, çevre illerden göçle birlikte il merkezi plansız olarak büyümüş ve il merkezinde ciddi eğitim alanı ihtiyacı doğmuştur. İlimizde kamu arazilerinin çoğu orman arazisidir ve il merkezini sınırlamaktadır. Dolayısı ile arsa üretmek mümkün olmamıştır. İl merkezindeki askeri alan da geniş bir yer tutmaktadır. Kırsal alanda da nüfus azalmış ve buralardaki eğitim alanları da atıl durumda kalmış ve düşük kapasitede hizmet vermiştir (Görüşme Kaydı: Yılmazlı).

4.2. Eğitim Alanlarının Mekânsal Planlanmasına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Okul binalarının yer seçiminde özellikle kamu taşınmazlarının eğitim alanı olarak belirlenmesi süreci ilin tamamı anlamında bir mekânsal planlama anlayışı içerisinde mi şekillenmekte yoksa parçacıl bir işleyiş mi söz konusu olduğuna dair yapılan değerlendirmeler aşağıda yer almaktadır.

Eğitim alanlarının planlama süreci tamamen planlamayı yapan belediye yetkilileri ve personelinin teknik çalışmaları sonucu olarak imar planlarına işlenmiştir. Denizli Valiliği veya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün alternatif eğitim alanları talepleri söz konusu olduğunda bu durumu ilgili belediyeden talep ederek plan tadilatı yoluna gidilmiştir. Bazen planlamada eğitim alanı olarak gözükmesine de hayırseverlerin talebi doğrultusunda yeni eğitim alanları planlanarak değişikliğe gidilmiştir. Konu hakkında Büyükşehir Belediye Başkanı ile Merkezefendi ve Pamukkale İlçe Belediye Başkanları şunları söylemiştir:

İmar planları hazırlanırken bölgede yaşaması öngörülen nüfusun ihtiyacı olan donatı alanları hesaplanarak uygun olacak alanlarda, nüfusun tamamına hitap edebilecek şekilde donatı alanları ayrılmaktadır. Bahse konu donatı alanları arasında eğitim alanları da yer almaktadır. Öngörülen nüfusun ihtiyacı olan eğitim alanlarının imar planları içerisinde ayrılması zorunludur. Dolayısıyla Denizli şehir-bütün şehir-büyükşehir olma sürecinde de imar planları bu çerçevede yapılmakta olduğundan kamusal hizmetler için ayrılan eğitim alanları ilin tamamı anlamında bir mekânsal planlama anlayışı içerisinde ele alınmıştır (Görüşme Kaydı: Zolan).

Denizli İlinde 2009 yılı öncesinde merkezde 13 belediye yer almakta iken 2009 yılı itibariyle bütünşehir kapsamında birleşme meydana gelmiştir. Denizli çevresindeki 13 belde ile 10 köyün tüzel kişilikleri feshedilerek, 23 yerleşim birimi Denizli Merkez Belediyesi'ne bağlanmıştır. Denizli Merkez Belediyesi çevresinde bulunan Akkale, Bereketli, Gümüşler,

Kayhan, Kınıklı, Servergazi, Hallaçlar, Üçler, Korucuk, Bağbaşı, Başkarcı, Gökpinar ve Göveçlik belediyeleri ile Bozburun, Eskihisar, Goncalı, Hisar, Kadılar, Karakurt, Saruhan, Şirinköy, Güzelköy ve Karakova köyleri 2009 seçimlerinden sonra statü olarak mahalle ve semte dönüşmüştür. Merkezde bulunan belediye sayıları nedeniyle bu alanların imar planları ayrı ayrı kendi belediyesi tarafından onaylandığından kamusal hizmetler kendi içinde planlanmıştır. Bu da kamusal alanların ilin tamamında bir mekânsal planlama anlayışı dışında yer seçimine neden olmuştur. 2009 yılı itibariyle tek bir belediye oluşması ile bu anlayış il bütünü üzerinde belli alanların kamusal alanlar olarak planlanmasını sağlamıştır. Eğitim alanları, ihtiyaçlar dâhilinde plan değişiklikleri ile sonradan imar planlarına ilave edildiğinden mekânsal bir planlama anlayışı söz konusu değildir (Görüşme Kaydı: Doğan).

Önceki dönemlerden gelen planlarda var olan eğitim alanları ile kurumların talepleri doğrultusunda şekillenmektedir. Pamukkale belediyesi 2014 yılında kurulmuş belediye olup, Denizli Belediyesinden devir alınan mevcut planlar üzerinden çalışmalar yapılmaktadır. Milli eğitimin talepleri doğrultusunda okul alanları ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. (Görüşme Kaydı: Örki).

Türkiye'nin en büyük planlama sorunu, planlama sürecinin çok yeni olmasıdır. Örneğin Denizli özelinde, imar planları (1/5000-1/1000) 1966 yılında yapılmıştır. Bu planlama, 100-150 yıl sonrasına hitap edecek bir planlama anlayışına dayanmamakta, mevcut yapı stoğunu ve arazi durumunu olduğu gibi koruyan ıslah planı şeklinde gerçekleşmiştir.

Planlanan birçok mahalle ve bölge, planlama şartlarını taşıyamadığından ve o bölgede yaşayan ve yaşayacak nüfusa hitap etmediğinden mevcut konutların bulunduğu bölgeye ticari alan veya ticaret-konut alanı denilerek nüfus yoğunluğu az gösterilmiştir. Daha önce planlaması yapılan bu alanlar örneğin 50.000 nüfusa hitap edecek sosyal donatı alanları (sosyal tesis, pazaryeri, otopark, ibadet yeri, okul alanı, yol vb.) planlanmışken, bugün itibariyle bu alanlarda 200.000 insanın yaşadığı görülmektedir.

Mevcut sorunların tamamını çözme de 2000 yılının başından itibaren hazırlanan ve 2007 yılı itibariyle resmîyet kazanan Denizli 1/25.000 Çevre Düzeni Planı'nda yeni gelişme alanlarındaki oluşacak konut ve nüfus yoğunluğuna göre eğitim alanları öngörülmüş, bu planlamaya bağlı olarak da 1/5.000 Nazım İmar Planı ve 1/1.000 Uygulama İmar Planı'nda eğitim alanları ihtiyaca göre belirlenmiştir. Denizli'deki eğitim alanlarının planlanması hakkında görüş bildiren İl Milli Eğitim Müdürü şunları söylemiştir:

Denizli 2012 yılı sonunda büyükşehir olmuştur. Yapılaşmanın yoğun olduğu yerlerde, ihtiyaca ve arsa mevcudiyeti doğrultusunda okul binası yapılmaktadır. Bu nedenle 2012 yılından bu yana yapılan okullar "şehir" planlamasının ürünüdür (Görüşme Kaydı: Oğuz).

İmar planında yer alan eğitim alanlarının yeterli ve dengeli olmamasının en büyük sebeplerinden birisi de Denizli merkezinde parçalanmış halde 13 belediyenin

bulunması ve her bir belediyenin planlama sürecinde bağımsız hareket etmesi olarak ifade edilebilir. 2009 yılında belediyelerin birleşerek Denizli'nin bütünşehir haline gelmesi bu süreci bir nebze rahatlatmışsa da mevcut yapılaşmaların olduğu alanda ulaşılabilir ve geniş alanlar üzerine kurulu eğitim yapılarının yapılmasına imkân vermemiştir.

Denizli'deki eğitim alanlarının planlanması hakkında bilgisine başvurulmuş İl Genel Meclisi Başkanı ve İl Özel İdaresi Genel Sekreter Yardımcısı şunları söylemiştir:

Geçmiş yıllarda şehirdeki ilk imar planları yapılırken (okul, cami, park vb.) yapılmıştır (Görüşme Kaydı: Pekdemir).

İlimiz 2009 yılında bütünşehir, 2014 yılında büyükşehir statüsü kazanmıştır. 2009 yılı öncesinde ise siyasi olarak il merkezi çevresindeki birçok köy, belediye tüzel kişiliği kazanmıştır (Bu köylerde önceki dönemde plansız alanlar imar yönetmeliği geçerli idi). İl merkezini çevreleyen birçok küçük belediyede farklı imar uygulamaları görülecektir. Merkez belediye ile siyasi ve sosyal farklılıklar nedeniyle imar planlarında koordinasyonsuzluklar görülecektir. Küçük belediyelerde (Bağbaşı-Kayhan-Bereketli-Servergazi-Kınıklı-Zeytinköy-Üçler-Pamukkale-Karahayit vb.) yetersiz teknik altyapı ve teknik personel nedeniyle imar uygulamalarında farklılıklar görülecektir. Köylerde ise Bayındırlık ve İskân Müdürlüğü ve İl Özel İdaresi imar çalışmaları yürütmüştür. Söz konusu bu imar planı sorunları sonucu olarak imar planlarında kamusal hizmetler için ayrılan yerlerin tamamı anlamında mekânsal planlama anlayışı içinde ele alınmamış, parçacıl bir bakış açısı ile şekillenmiştir (Görüşme Kaydı: Yılmazlı).

4.3. Okul Binalarının Taşınmasına ve Bu Alanların Eğitim Dışında Başka Amaçla Kullanılmasına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Türkiye genelinde ve Denizli özelinde eğitim yapılarının başka amaca dönüştürülmesi veya başka alanlara taşınması çok sık olmamakla birlikte karşılaşılabilen bir durum olarak ifade edilebilir. Bu durum da eğitim alanlarının değiştirilmesi ve yerel yönetimlerin uygulamalarından kaynaklanabilmektedir. Denizli'deki eğitim alanlarının taşınması hakkında görüş bildiren İl Milli Eğitim Müdürü şunları söylemiştir:

Eğitim alanlarının çok büyük bir kısmının mülkiyeti Maliye Hazinesine ait olup, bizim sadece kullanım hakkımız bulunmaktadır. Bakanlığımız, ilgili Belediyeler ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün ortak kararları ve birtakım projeler çerçevesinde eğitim alanları ile ilgili yer değişimleri olabilmektedir. Bölgelerin okullaşma oranı ve çağ nüfusu ve planlanan okulun arsa uygun olmayışı veya ileriye dönük olarak spor alanları, atölye binaları gibi eklentilerin durumları da göz önüne alınarak arsalar arasında değişim olabilmektedir (Görüşme Kaydı: Oğuz).

Denizli'deki eğitim alanlarının taşınması ve bu alanların eğitim dışında başka amaçla kullanılması hakkında bilgisine başvurulmuş İl Genel Meclisi Başkanı şunları söylemiştir:

İmar planlarında okul alanları olarak bırakılan yerlerin tamamı aynı amaç için değerlendirilmiş ve değerlendirilmektedir. Bu şekilde bir dönüşümün başka bir örneği benim bildiğim kadarıyla yok onun için değiştiğini de hiç görmedim (Görüşme Kaydı: Pekdemir).

Kamu yararı göz önüne alındığında eğitim yapılarının taşınarak bu alanların özel sektör yatırımına dönüşmesi gibi bir durum ranta dayalı bir planlama anlayışının sonucudur. Bu dönüşümü topluma izah etmek çok mümkün gibi gözükmemekle birlikte, eğitim alanlarının başka bir kamusal ihtiyaç doğrultusunda kullanılması durumu bir nebze de olsa kamuoyu tarafından kabul edilebilir bir durum olarak ifade edilebilir.

2009-2019 yılları arasında yapılan eğitim yapılarının 2014 yılından sonraki zaman diliminde plan müellifi olarak düzenlemeler yapan yerel yönetim birimlerinin temsilcileri olan Büyükşehir Belediye Başkanı ile Merkezefendi ve Pamukkale İlçe Belediye Başkanları konu hakkında şunları söylemiştir:

4-Denizlide kamu yatırımı kapsamında eğitim alanlarında genellikle herhangi bir değişiklik yapılmamaktadır. Sadece özel eğitim alanı olarak planlanması talep edilen alanlar kurum ve kuruluşlardan alınan uygun görüşler doğrultusunda imar planı değişikliği yapılarak özel eğitim alanı olarak planlanabilmektedir. Okul alanlarının şehir merkezinden uzaklaşması, özellikle ortaöğretim kurumlarında, olumlu görülmektedir çünkü ortaöğretim kurumlarında ilköğretim kurumlarında olduğu gibi mahalle ölçeğinde yürüme mesafesi içerisinde olması gibi bir zorunluluk görülmemektedir. Bu alanların şehir merkezlerinde konumlanması sonucu oluşan sıkışıklık ve trafik sorunlarını artırıcı etkisi olmakla birlikte, trafik sıkışıklığının bulunmadığı alanlarda yer seçimi yapılması gerekmektedir (Görüşme Kaydı: Zolan).

İmar planlarında ayrılan eğitim alanları geçmiş yıllardaki geçerli olan yönetmelik kapsamında sadece ilköğretim ve ortaöğretim alanları düzenleme ortaklık payı (DOP) ile kamuya kazandırılmakta iken, lise alanları ve diğer yükseköğretim alanları kamu ortaklık payından (KOP) elde edilmekteydi. Daha sonra yönetmelikte yapılan değişiklikler ile eğitim alanlarının tamamı düzenleme ortaklık payından elde edilmiştir. Ayrıca imar planlarında eğitim alanları belirlenirken kamu mülkiyetindeki alanların yer seçimi önemli rol almaktadır. Denizli genelinde eğitim alanları için genel olarak kamu taşınmazları kullanılmaktadır. Ancak zaman içerisinde merkezi alanlardaki eğitim alanlarının dış çepere kayması ile bu alanlarda başka kamu yatırımları oluşmuştur. Özellikle valilik binasının bulunduğu alandaki teknik lisenin Kınıklı mahallesi ile Ankara yolu üzerinde Sevindik-Eskihisar mahallesine taşınması ile bu alanda valilik binası oluşmuştur. Bu dönüşüm özellikle öğrenci grubun kenrt merkezinden uzaklaşarak, daha iyi şartlarda eğitim alanlarına sahip olmalarını sağlamıştır. Bu sayede hem kent merkezindeki öğrenci servislerinin yoğunluğu azaltılmış, hem de öğrencilerin daha iyi bir eğitim olanaklarına sahip olmasını sağlamıştır. (Görüşme Kaydı: Doğan).

Özel eğitim tesislerinin bulunması nedeniyle, ticaret alanları fonksiyonu altında eğitim tesisleri bulunmaktadır. Eğitim alanlarında yetkinin milli eğitimde olması nedeniyle belediyelerin yetkisi sınırlı kalmaktadır (Görüşme Kaydı: Örki).

4.4. Okul Binaları Yer Seçiminde Yerel Yönetim Aktörlerinin Belirleyiciliğine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Yerel yönetim aktörlerinin (yerel yöneticiler ve hayırseverler) okul binalarının yer seçiminde ve okul binasının şekillenmesinde sürece etkin bir şekilde müdahale edip etmedikleri konusunda yapılan değerlendirmeler hakkında genel bir uzlaşma olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum hakkında İl Milli Eğitim Müdürü şunları söylemiştir:

Devlet yatırımları İlimiz ve Bakanlığımız stratejileri doğrultusunda yapılmaktadır. Hayırsever yatırımlarında mevcut eğitim alanı; hayırsever talepleri, bölgenin ihtiyacı gibi birtakım analizlerden geçirilerek şekillenmektedir. Okul planlamaları ihtiyaçlar doğrultusunda ve imar planlarının elverdiği ölçüde yapılmaktadır. İmar planlarında değişiklik gerekmesi halinde gerekçeli bir program dahilinde ilgili belediyeler ile koordineli olarak yürütülmektedir (Görüşme Kaydı: Oğuz).

2009-2019 yılları arasında Denizli merkez ve ilçelerinde hem planlama sürecinde hem de yapılaşma ile ilgili ciddi eğitim yapıları gerçekleşmiştir. Bu yapıların çoğunluğu merkezi bütçeden aktarılan kaynaklarla yapılmasına karşın birçok hayırsever de bu yatırımlara gerek doğrudan kaynak aktararak gerekse okul binasını yaparak devlete hibe etmek şeklinde katkıda bulunmuşlardır. Yeni yapılar, özellikle 2012-2016 yılları arasında mevcut klasik ve yüksek maliyetli eğitim yapıları dışında farklı projeler İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün yönlendirmeleri neticesinde Denizli İl Özel İdaresi tarafından geliştirilmiş, hem daha ekonomik, daha kullanışlı, sınıf ve sosyal alanları daha fazla olan eğitim yapıları kente kazandırılmıştır. Söz konusu bu yeni projelerin diğer illere de örnek olduğu ve onlar tarafından da uygulandığı anlaşılmaktadır. Denizli'deki eğitim yapılarının yer seçiminde etkin rol oynayan birimlerden biri olan Denizli İl Özel İdaresi adına bilgisine başvurulmuş İl Genel Meclisi Başkanı ve İl Özel İdaresi Genel Sekreter Yardımcısı şunları söylemiştir:

Okul yerleri geçmiş yıllarda şehirdeki ilk imar planlarında belirlendiği için o planlara uyularak 15 yılda çok sayıda okul yapılmış ve yapılmaktadır (Görüşme Kaydı: Pekdemir).

Stratejik bir bakış açısı değildir. Okul binalarının yer seçiminde merkezi bir planlama anlayışı ile hareket edilmemiş, yerel aktörler çoğunlukla belirleyici olmuştur. Yerel yönetimlerin okul binalarının yer seçiminde ve okul binasının şekillenmesinde sürece etkin bir şekilde müdahalesi olmuştur. Çünkü buna yürürlükteki kanunlar da müsaade etmiştir. Şöyle ki; illerde her ne kadar bir yerel yönetim birimi olan il özel idareleri bütçelerinin % 20'sinden az olmamak üzere ilköğretime ayırmakla yükümlüdür ve bütçe üzerinde tasarruf ise İl Genel Meclisi üyelerinde idi. Meclis üyeleri siyasi kimlikleri doğrultusunda seçtikleri bölgelere okul yatırımlarını götürmek istiyorlardı. Örneğin, bazı köylerde yapılan okullara belde ve hatta ilçe merkezinden öğrenci taşınması gündeme gelmekteydi. Oysa il merkezindeki ilköğretim okulları yetersiz kalmaktaydı. Ortaöğretim okullarının bütçeleri

merkezi idarece karşılanırsa da harcama ve yatırımlar il özel idareleri kanalıyla yapılmıyordu. Yöneticiler ve yerel yönetimler okul yapımı konusunda cömert olmakla birlikte kamulaştırma konusunda cimri davranmaktaydılar. Son 10 yılda idareler kamulaştırma ödeneklerini hemen hemen hiç harcamamışlardır. Kamulaştırma için harcanan ödeneği gereksiz görmekteydiler. Ayrıca Denizli'de okul yatırımlarında hayırseverlerin yaptıkları okullar önemli yer tutmaktadır. Hayırseverler kamulaştırmaya para ödemeyip sadece okul binası için harcama yapıyorlardı. Hayırseverler kendi doğdukları ve yaşadıkları yöreye okul yapmak istiyorlardı. Örneğin Kadir Kamer 8 okul yaptırmış ve bu okulların tamamı da Çivril ilçesinde bulunmaktadır (Görüşme Kaydı: Yılmazlı).

2009-2019 yılları arasında yapılan eğitim yapılarının planlanması aşamasında yetki kullanan yerel yönetim birimleri olan Büyükşehir Belediye Başkanı ile Merkezefendi ve Pamukkale İlçe Belediye Başkanları konu hakkında şunları söylemiştir:

İmar planları hazırlama sürecinde ilgili kurum ve kuruluşlardan alınan kurum görüşleri doğrultusunda uygun görülen alanlarda eğitim alanları planlanmaktadır. Eğitim alanları üzerinde yapılacak yapıya ait emsal ve yükseklik değerleri ile bahçe mesafeleri imar planları üzerinde belirtilmektedir. Bunların dışında okul binalarının şekillenmesinde yerel yönetimlerin müdahalesi söz konusu değildir. Yer seçimi konusunda çevre, ulaşım, altyapı, arsa büyüklükleri, konum ve çevresinde bulunan alanlar (eğlence mekânları, akaryakıt ve servis istasyonları gibi alanlardan belirli bir mesafede uzak olması) en etkili unsurlardır. Bu unsurlar göz önünde bulundurularak uygun alanlarda eğitim alanları planlanması başarılı bir şekilde gerçekleşmektedir (Görüşme Kaydı: Zolan).

2009 yılı öncesinde her belediye kendi içinde eğitim alanlarını oluşturmaktaydı ve merkezi bir anlayıştan uzaktı. Ancak 2009 yılı itibarıyla tek bir belediye yapısının oluşması ile ilköğretim ve ortaöğretim alanları bütüncül planlama anlayışıyla belirlenmeye başlamıştır. Özellikle Denizli-Ankara yolu üzerinde hayırsever vatandaşlar tarafından yaptırılan eğitim alanları göze çarpmaktadır. Eğitim alanlarındaki yeni ihtiyaçlara binaen yapılan plan değişiklikleri yerel aktörlerin belirleyiciliği ile oluşmaktadır. Yerel yönetimler okul binalarının yer seçiminde, kanun ve yönetmeliklere, planlama ilke ve esaslarına uygunluğunu denetlemektedir. Yani eğitim alanlarının yer seçiminde hem merkezi bir anlayış hem de yerel yönetimlerin etkisi bulunmaktadır (Görüşme Kaydı: Doğan).

Zaman zaman idarelerin takdiri ile eğitim alanları belirlenmektedir (Görüşme Kaydı: Örki).

İmar planında olmadığı halde eğitim alanına dönüştürülen birçok yerde her ne kadar uzun mesafeli eğitim sorununu giderse de oluşan yeni alanın yetersiz olması, yoğun bir trafik ve nüfusun ortasında kalması, öğrenci ve öğretmenlerin psikolojisi üzerinde ciddi bir olumsuz etki oluşturması, bu oluşan yeni alanların da bazen bir hayırseverin veya sözü geçerli mahallede 3-5 kişinin talebi ile bu tür planlamaların yapılabildiği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda Denizli ilinde okul binalarının yer seçiminin stratejik bir bakış açısının ürünü olmadığı şeklinde bir değerlendirme yapılabilir.

4.5. Okul Binaları Yer Seçimi Planlamasının Yol Açtığı Problemlere İlişkin

Bulgu ve Yorumlar

Okul binalarının yer seçimi planlamasının beraberinde güvenlik, trafik, ekonomik, kültürel vb. sorunlar doğurduğu, okul binalarının ve çevresinin fiziksel şartlarının eğitim gören öğrenciler açısından yeterli sosyal ve kültürel imkanları ne oranda sunduğu ile ilgili olarak Milli Eğitim Müdürü şunları söylemiştir:

Bölgenin ihtiyaçları doğrultusunda ve uygun arazi olması halinde diğer tüm olumsuz etkenler dikkate alınarak yapılmaktadır. Okul binalarının ve çevresinin fiziksel şartları eğitim gören öğrenciler açısından yeterli sosyal ve kültürel imkanları; okul idareleri, öğretmenlerimiz ve okul aile birliği koordinasyonunda diğer sivil unsurlarında katkısıyla sosyal ve kültürel dezavantajlar minimum düzeye indirilmeye çalışılmaktadır (Görüşme Kaydı: Oğuz).

Denizli'deki mevcut okul stoğuna bakıldığında hayırseverler tarafından yaptırılan birkaç okul ve son birkaç yıldaki projeleri özel hazırlanan ve uygulanan bazı okulların fiziksel şartları ile sosyal ve kültürel alanları yeterli olduğu, bunun dışındaki okulların çoğunluğunun (anaokulları hariç) yeterli olmadığı, aynı zamanda ulaşım sorunlarının yaşandığı gözlemlenmektedir. Denizli'deki eğitim yapılarının yer seçiminin beraberinde getirdiği sorunlara ilişkin olarak bilgisine başvuru Denizli İl Özel İdaresi İl Genel Meclisi Başkanı ve İl Özel İdaresi Genel Sekreter Yardımcısı şunları söylemiştir:

Şehrin geçmiş planlamasında okul yerlerinin konumu belli olduğundan, bahsettiğiniz imkanlar bazı yerler için gayet yeterli iken bazı yerler için yeterli değildir (Görüşme Kaydı: Pekdemir).

Okul binalarının yer seçimi Denizli ili kentsel gelişimine (Pamukkale Kavşağı ve Albayrak Meydanı Bölgesi dışında) bir katkısının olmadığını düşünüyorum. Denizli ili hızla şehirleşen bir ildir. Bu şehirleşme özel sektörün öncülüğünde sanayi ile olmuştur. Eğitim kurumları ve diğer kamu yatırımları genellikle ihtiyaca göre yapılmış ve özel sektörün gerisinden gitmiştir. İlimiz için eğitim kurumlarının herhangi bir bölgeye yoğunlaştığını vey okullar yerleşkesi bölgesi yapıldığını göremiyoruz. Okulların birçoğunun (acil ihtiyaç nedeniyle) mevcut okulların bahçesine fiziki alanlarının daraltılmasıyla veya diğer kamu kurumları için ayrılan Hazine arazilerine yapıldığını görmekteyiz (Görüşme Kaydı: Yılmazlı).

Gelişmiş modern ülkelerde yapılan imar planları en az 200 yıllık olup o ülkenin en az 200 yıl sonrasına bile hitap edecek niteliktedir ve bu planlar anayasal düzenlemeler gibi sıkı koruma altındadır. Ancak ülkemizde, özelde ilimizde ne kadar uygun imar planı yapılırsa yapılsın sonradan yapılan ranta dayalı imar planı değişikliği ile başta eğitim yapıları ve ulaşım olmak üzere hiçbir teknik altyapının ihtiyacı karşılamadığı bir noktaya gelmesi mümkündür. Okul binalarının yer seçimi planlamasının beraberinde getirdiği sorunlar hakkında Büyükşehir Belediye Başkanı ile Merkezefendi ve Pamukkale İlçe Belediye Başkanları şunları söylemiştir:

Eğitim alanları için yer seçimi yapılırken güvenlik, trafik, altyapı, çevre faktörleri de dikkate alınmalıdır. Örneğin eğitim alanları planlandığı bölgede trafik sorununa yol açabilir. Bu nedenle oluşturabileceği trafik yoğunluğu göz önünde bulundurularak alternatif çözümler sunulması gerekmektedir. Diğer yandan eğitim alanlarının bina ve çevresinin fiziksel şartları yeterli sosyal ve kültürel imkânları sunmalıdır. Örneğin öğrencilerin faydalanabileceği büyüklükte yeterli bahçe büyüklüğüne sahip alanlar olmalı, gerekirse var olan standartlar daha da artırılıp inşaat yoğunluğunun değil de açık ve yeşil alan yoğunluğu fazla olacak şekilde standartlar getirilebilir (Görüşme Kaydı: Zolan).

Okul binalarının yer seçiminin beraberinde birtakım sorunları getirebileceği doğru bir yaklaşım olabilir ancak bu durum okul binalarının çevresinin fiziksel şartlarıyla doğru orantılıdır. Eğer okul binalarının fiziksel şartlarının, sosyal ve kültürel imkânlarının daha iyi derecede olmasını beklediğimizde bu bölgeler nüfus ve ulaşım bakımından daha yoğun olacağından sadece öğrenci popülasyonuna ayrılmadığı sürece birtakım sorunları da beraberinde getirecektir. Bu sorunları istemediğimiz takdirde de okul binalarının fiziksel şartları ve sosyal kültürel çevresi yetersiz kalacaktır. Denizli ilinde de bu durum aynı şekildedir. Kent merkezinde yer alan okullar güvenlik ve trafik açısından kötü durumda olsa da ulaşım ve sosyal kültürel imkânlarla erişim bakımından daha avantajlı durumdadırlar. Kent merkezinden uzakta yer seçimi yapılmış eğitim alanları ise güvenlik, trafik, ekonomik ve sosyal ihtiyaçlar bakımından daha iyi bir ortam sağlamaktadır (Görüşme Kaydı: Doğan).

Eğitim alanlarının belirlenmesinde güvenlik, yaya ve araç erişim bağlantıları, çevresindeki alanlarla ilişkisi düşünülerek tasarlanmaktadır (Görüşme Kaydı: Örki).

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, Denizli ilinde ilköğretim ve ortaöğretim okul binalarının yer seçimine yönelik test edilen varsayımlar ve bunların sonuçları yer almaktadır.

Denizli’de okul binalarının yer seçiminde yerel yönetim aktörlerinin etkisi son derece fazladır varsayımı geçerlidir. Eğitim yapılarının hayırsever talepleri, bölgenin ihtiyacı ve imar planlarının elverdiği ölçüde yapıldığı anlaşılmaktadır. Dolayısı ile okul binalarının yer seçiminde merkezi bir planlama anlayışı ile hareket edilmemiş, yerel aktörler çoğunlukla belirleyici olmuştur. Yerel yönetim aktörlerinin ve hayırseverlerin okul binalarının yer seçiminde etkin oldukları, bununla birlikte okul binasının şekillenmesinde İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nün sürece etkin bir şekilde müdahale ettiği anlaşılmaktadır.

Eğitim alanında gerçekleştirilen kamusal yatırımlarda kamu taşınmazları etkin bir şekilde kullanılmaktadır varsayımı geçerlidir. İldeki kamu arazilerinin çoğunluğunu orman arazisinin oluşturması ve orman arazisi ile askeri alanın il merkezini sınırlaması nedeni ile eğitim yatırımı bağlamında yeni arsa temini çok mümkün olmadığından yeni okul binalarının yeterli büyüklükteki mevcut okul arazileri içinde yapıldığı görülmektedir.

İlde gerçekleşen eğitim yatırımlarında hayırsever katkısı gün geçtikçe artmaktadır varsayımı geçerlidir. Son dönemde yapılan okul isimlerinden hareketle birçok okulun hayırseverler tarafından yaptırıldığı veya bu yatırımlar için hayırseverlerin kaynak aktardıkları anlaşılabacaktır. Denizli’de 2009-2019 yılları arasında yapılan okullar göz önüne alındığında; hayırseverler eğitim yapılarına altlık teşkil eden araziler için kamulaştırma bedeli ödemeyip sadece okul binasının maliyetini üstlendiklerinden okul yatırımlarında hayırseverlerin rolü ön plana çıkmaktadır.

Okul binalarının yer seçiminin doğru yapılamaması beraberinde başka sorunlara (güvenlik, trafik, ekonomik, kültürel vb.) yol açmaktadır varsayımı kısmen geçerlidir. Özellikle bütünşehir sürecinde küçük belediyeler tarafından nesnel ölçüler göz ardı edilerek belirlenen eğitim alanlarına yapılmak durumunda kalınan okulların bazılarında önemli ölçüde trafik, güvenlik, teknik ve sosyal donatı eksiklikleri söz konusudur. İmar planında olmadığı halde eğitim alanına dönüştürülen birçok yerde

her ne kadar uzun mesafeli eğitim sorunu giderilse de oluşan yeni alanın yetersiz olması, bu alanın yoğun bir trafik ve nüfusun ortasında kalması beraberinde söz konusu problemleri doğurmaktadır.

Okul binalarının yapımı olması gerekenden ziyade kamu taşınmazlarının varlığına göre şekillenmektedir varsayımı kısmen geçerlidir. Özellikle anaokulları için belirlenen eğitim alanları her türlü ihtiyaca cevap verecek nitelikte ve nicelikte olmasına karşın ilköğretim ve ortaöğretim okul binalarının arsaları yetersiz kalabilmektedir. Bahçesinde tek bir ağacın olmadığı eğitim yapıları yanı sıra okul binası dışında hiçbir sosyal ve kültürel aktivite için uygun alanın olmadığı okul binaları söz konusu olabilmektedir.

Denizli’de ilköğretim ve ortaöğretim okul binalarının yer seçimine ilişkin öneriler şöyle sıralanabilir:

- Eğitim faaliyetinin tüm paydaşlarının iş birliği temelinde eğitim alanlarının belirlenmesine yönelik demokratik bir ortam oluşturulmalıdır.
- Eğitim alanları belirlenirken mekânsal gelişme ve arazi kullanımı konusunda iyi uygulama örnekleri ortaya konularak bunları gerçekleştirecek kurumsallaşma çabaları gerekmektedir.
- Kamusal alanların eğitim yatırımlarına dönüştürülmesi veya imar planında eğitim alanı olarak belirlenen kamusal arazilerin başka kullanım alanlarına dönüştürülmesine yönelik mevzuatta yetki, sorumluluk, koordinasyon ve yaptırımlar açıkça belirlenmelidir.
- Tutarlı, uzun vadeli ve uygulamaya yönelik eğitim alanları yer seçimi politikası oluşturulmalıdır.
- Eğitim alanlarının planlaması yapılırken, mekânın kullanım değeri en az dışsallığa yol açacak şekilde ve kamu yararı ön plana alınarak yapılmalıdır.
- Eğitim alanlarının planlaması üst ölçekteki planlar gözetilerek planlanmalı ve bu doğrultuda uygulamalar geliştirilmelidir.
- Eğitim alanları belirlenirken yapılacak okul türü ve büyüklüğüne göre teknik ve sosyal altyapı alanları gözetilerek okulun çevresiyle uyumlu mekânsal düzenlemeler olmalıdır.

- Eğitim alanları planlanmasına yönelik karar mekanizmalarında yerel yönetimler ile sivil toplum kuruluşları ortak hareket ederek çözüm üretiminde etkinlik sağlanmalıdır.
- Sürdürülebilir eğitim yapılarının gerçekleştirilmesi adına yerel yönetimler, planlama sürecine mümkün olduğunca eğitimin paydaşlarının da etkin katılımını sağlayacak mekanizmalar oluşturmalıdır.
- Eğitim alanlarını planlama aşamasında eğitim yatırımlarından sorumlu birim ve kuruluş temsilcilerinin de sürece etkin bir şekilde katılımını sağlayacak mekanizmalar ve uygulamalar ortaya konulmalıdır.
- Eğitim yatırımları önceliklerinin belirlenmesinde, eğitim paydaşlarının beklentilerine uygun vizyonların üretilmesi, eğitim projelerinin bulunduğu mekanla olumsuz dışsallık oluşturmayacak şekilde tasarlanmalıdır.
- Okul alanları planlanırken Millî Eğitim Bakanlığının belirleyici olduğu bir yapı oluşturulmalıdır.
- İlgili mevzuat uyarınca eğitim alanları yer seçim kriterleri belirlenmiş olmakla birlikte bu kriterler planlamayı yapan idareleri bağlamamakta ve bu durum da uygulamada sorunlar oluşturduğundan plan müelliflerini bağlayıcı mevzuat düzenlemesi yoluna gidilmelidir.
- Okul alanlarının yer seçiminin nesnel standartlara göre saptanmasını sağlamaya yönelik coğrafi bilgi sistemleri devreye sokularak daha bilimsel temellere dayalı bir yapı oluşturulmalıdır.
- İdarelerin eğitim yatırımları için gerekli olan arsa temini noktasında ellerinde bulundurdukları kamulaştırma için ayrılan ödenekleri kullanma konusunda daha rasyonel davranmaları gerekmektedir.
- Ekonomik ömrünü tamamlayan okul binalarının yenilenmesi durumunda bu alanların tekrar eğitim amacıyla kullanılması, söz konusu bu alanların başka kamusal ihtiyaçlar doğrultusunda kullanılmak istenmesinin önüne geçecek yasal düzenlemeler yapılması önerilir.
- Planlama aşamasında plan müelliflerince eğitim alanları belirlenirken yapılacak okul türüne göre arazi düzenlemesi yapılmalı ve söz konusu

bu belirlemenin dışında okul alanlarının kendi içinde dönüştürülmesinin önüne geçecek önleyici düzenlemeler yapılmalıdır.

2009-2019 yılları arasında gerek kamu kaynaklarıyla gerekse hayırseverlerin destekleriyle birçok modern eğitim yapısının hayata geçirildiği Denizli’de bu yatırımlara altlık teşkil eden yer seçiminde etkili olan aktörlerin ve faktörlerin neler olduğunu ortaya koyan bu çalışma sonucunda sürecin tamamını kapsayan genel yargılara ulaşıldığı yönünde bir saptama beklenmemelidir. Denizli’de okul yapılarının yer seçimini etkileyen temel dinamikler çok farklı çerçeve ve bakış açıları ile ortaya konulabilir. Bununla birlikte, elde edilen bulgular Denizli özelinde ilköğretim ve ortaöğretim okul binalarının yer seçimi hakkındaki genellemelerin sınanmasına olanak sağlamıştır. Bu çalışmanın sonuçlarının bundan sonra yapılacak çalışmalara yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, A. A. (2008). *Türk Kamu Yönetimi ve Avrupa Birliği-Karşılaştırmalı ve Eleştirel Bir İnceleme*, TODAİE Yayınları, Ankara.
- Al, İ., Değer, M. K. ve Genç, M. C. (2013). "Kamu Yatırımları ve Yeni Firma Oluşumu Arasındaki Nedensel İlişkiler: Türkiye'nin İlleri Üzerine Dinamik Panel Veri Analizleri", *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt:46, Sayı:2, 45-59.
- Alkay, E. ve Ocakçı, M. (2003). "Kentsel Yeşil Alanların Ekonomik Değerlerinin Ölçülmesinde Kullanılabilecek Yöntemlerin İrdelenmesi", *İTÜ Dergisi*, Cilt:2, Sayı:1, 60-68.
- Arazi Yönetimi Terimleri Sözlüğü (2013). TMMOB, Ankara,
http://www.hkmo.org.tr/resimler/ekler/15945e08fb5cdba_ek.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Arslan, M. C. (2015). *İç Denetim*, Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayını, İstanbul.
- Aydın, M. (2007). "Denizli'de Eğitim (1878-1908)", *Uluslararası Denizli ve Çevresi Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildiriler Kitabı 1*, 6-8 Eylül 2006, PAÜ Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Yayınları, Denizli.
- Bademli, R. (2007). Kentsel Planlama İşliğı Notları. M. Ersoy (Ed.), *Kentsel Planlama Kuramları* içinde (1. baskı, s. 35-58). Ankara: İmge Kitabevi.
- Başgeçmez, M., Taşdemir, İ. ve Gül, Ç. (2017). "Eğitim Alanlarının Yer Seçim Kriterlerinin Belirlenmesinde Yaşanan Problemler ve Çözüm Önerileri", 16. Türkiye Harita Bilimsel ve teknik Kurultayı, Ankara.
https://www.hkmo.org.tr/resimler/ekler/512c331c0964ac5_ek.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Bayındırlık ve İskân Bakanlığı. (2009). *Mekânsal Planlama Sistemi ve Kurumsal Yapılanma Komisyonu Raporu*, Kentleşme Şûrası, Ankara.
[https://webdosya.csb.gov.tr/db/kentges/editordosya/kitap1\(1\).pdf](https://webdosya.csb.gov.tr/db/kentges/editordosya/kitap1(1).pdf) sayfasından erişilmiştir.

- Bayraktar, E. (2011). "Açılış Konuşması" *Şehirlerimizin Geleceği, Tehditler ve Fırsatlar Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 19 Kasım 2011, Mimar ve Mühendisler Grubu-Üsküdar Belediyesi, İstanbul.
- Cebeci, U. A., Hastürk, M. ve Gülşen, H. (2012). *5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu*, Yönetim Eğitim ve Kültür Derneği Yayını, Ankara.
- Çağatay, U. (2012). "Kentleşme Sorunlarının Çözümü Açısından Hazine Taşınmazlarının Etkin Yönetimi", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt:17/3, 385-400.
- Çağatay, U. (2012). "Kadastroda Yeni Yaklaşımlar ve Kentsel Yapıya Etkileri", *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:10, 188-203.
- Çelik, Ö. (2006). *Hazineye Ait veya Devletin Hüküm ve Tasarrufu Altındaki Taşınmazların Belediyelere Devri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Demirel, Z. ve Gür, M. (2008). "Arazi Yönetimi ve Mesleğimizdeki Değişime Etkileri", *Jeodezi, Jeoinformasyon ve Arazi Yönetimi Dergisi*, Sayı:98, 5-11. http://www.hkmo.org.tr/resimler/ekler/B996_b85256c4881edb6_ek.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Denizli Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü. (2007). *Denizli İli 2007 Yılı Çevre Durum Raporu*, Denizli.
- Denizli Valiliği. (2015). *Hayırsever İş Adamıyla Okul Protokolü İmzalandı*, <http://www.denizli.gov.tr/hayirsever-is-adamiyla-okul-protokolu-imzalandi> sayfasından erişilmiştir.
- Dinçer, B., Özaslan, M. ve Kvasoğlu, T. (2003). *İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması*, DPT Yayınları, Ankara.
- Doğan, Ş. (2020). (Merkezefendi Belediye Başkanı), "Denizli'de Eğitim Yapılarının Yer Seçimi" Konulu Sözlü Görüşme, Merkezefendi Belediyesi, Denizli.
- Doğan Haber Ajansı. (2014).

http://www.dha.com.tr/imzalar-yenilendi-koca-mektep-kurtuldu_818241.html sayfasından erişilmiştir.

Ersoy, M. (2007). *Kentsel Planlama Kuramları*, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara.

Ersoy, M. (2006). *İmar Mevzuatımızda Planlama Kademeleri ve Üst Ölçek Planlama Sorunu*,
http://www.tepav.org.tr/sempozyum/2006/bildiri/bolum3/3_2_ersoy.pdf sayfasından erişilmiştir.

Eryılmaz, B. (2013). *Kamu Yönetimi*, Umuttepe Yayınları, Kocaeli.

Gölbaşı, İ. (2014). *Kentsel Planlama Deneyimlerinin Plan Başarı Ölçütleri Çerçevesinde Karşılaştırılması ve Değerlendirilmesi-İstanbul Örneği*,
http://scholar.google.com.tr/scholar?q=Kentsel+Planlama+Deneyimlerinin+Plan+Başarı_Ölçütleri_Çerçevesinde_Karşılaştırılması_ve_Değerlendirilmesi_İstanbul_Örneği sayfasından erişilmiştir.

Güler, M. ve Turan, A. (2013). *Türkiye'de Sürdürülebilir Kentsel Gelişme Stratejileri: KENTGES Eylem Planı (2010-2023) Örneği*,
<http://www.avekon.org/papers/602.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Günay, B. (2007). Planlama Kuramı ve Kentsel Planlama Eğitimi. M. Ersoy (Ed.), *Kentsel Planlama Kuramları* içinde (1. baskı, s. 307-341). Ankara: İmge Kitabevi.

Gündüzöz, İ. (2012). *Belediye Ekonomisi, Belediyelerin Ekonomideki Yeri ve Önemi*, Türkiye Belediyeler Birliği, Ankara.

Güneş, M. (2007). "II. Dünya Savaşı Yıllarında Denizli", *Uluslararası Denizli ve Çevresi Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildiriler Kitabı 1*, 6-8 Eylül 2006, PAÜ Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Yayınları, Denizli.

Güngör, H. (2007). *İl Özel İdaresi Mevzuatı*, Mahalli İdareler Kontrolörleri Derneği Yayını, Ankara.

Hatipoğlu, M. ve Parlar, A. (2005). *Belediye Yerel Yönetim Hukuku ve Mevzuatı*, Yayın Matbaacılık, Ankara.

- İnceoğlu, N. (2001). “*Eski Denizli Evleri ve Kent Dokusu*”, *Denizli 2001 Kùltür Değerleri*, Denizli Valiliği Kùltür Mùdùrlùđù Yayını, Denizli.
- Kamaraj, I., Çelik, B., Kùken, C. ve Yağbasan, Ő. (2019). “Sùrdùrùlebilir Kentler İçin Yerel Yùnetimlerin ocuklara Yùnelik Projelerinde ocuk Katılımına Yer Verme Durumlarının İncelenmesi: İstanbul İli Õrneđi”, *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, Cilt:5/3, 295-306. <http://www.dergipark.org.tr/tr/download/article-file/906427> sayfasından erişilmiştir.
- Karaarslan, E. (2014). *Açıklamalı 6360 Sayılı Kanun*, Bekad Yayınları, Antalya.
- Karaarslan, E. (2014). *Tùrk Hukuku*, Bekad Yayınları, Antalya.
- Karaarslan, M. (2008). *Õzerklik ve Denetim Açısından Yerel Yùnetimler Reformu*, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Keleş, R. (1998). *Kentbilim Terimleri Sùzlùđù*, İmge Yayınevi, Ankara.
- Keleş, R. (1995). “Hizmette Halka Yakınlık (Subsidiarity) İlkesi ve Yerel Yùnetimler”, *ađdař Yerel Yùnetimler Dergisi*, Cilt:4/1, 3-14.
- Kesim, H. K. ve Petek, A. (2005). "Avrupa Komisyonu'nca Belirlenen İyi Yùnetiřimin İlkeleri erevesinde Tùrk Kamu Yùnetimi Reformunun Bir Eleřtirisi", *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt:38, Sayı:4, 39-58.
- Koç, Y. N. ve evikayak, G. (2013). *Mekân Planlama Anlayışındaki Değişim Kapsamında İzmir Kentinin Õst Õlekli Planlarının İrdelenmesi*, TMMOB 2. İzmir Kent Sempozyumu / 28-30 Kasım 2013, <http://www.tmmobizmir.org/wp-content/uploads/2014/06/17.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Koçak, S. Y. ve Kavakoğlu, T. (2010). “İl Õzel İdarelerinde İç Denetim Sisteminin Değerlendirilmesine İlişkin Bir Araştırma”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı:77, 119-148.
- Kodal, T. (2015). *Cumhuriyet Døneminde Denizli*, Denizli Bùyùkřehir Belediyesi Kùltür Yayınları, Denizli.

Köktürk, M. (2008). "Kentın Ruhı: Tarihsellik", *Türk Kültür Tarihinde Denizli ve Kentleşme Sorunları Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 22-23 Aralık 2008, Denizli Belediyesi Kültür Yayınları, Denizli.

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği, 2014.

<http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.19788&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=MEKANSAL> sayfasından erişilmiştir.

Milli Emlak Genel Müdürlüğü (2010). *Temel Mesleki Eğitim Ders Notları*, Ankara, <http://www.milliemlak.gov.tr/Sayfalar/KurumsalBilgiler/calismalarimiz/yayinlarimiz.aspx> sayfasından erişilmiştir.

Mutlu, H. (2006). *İstanbul Metropolitan Alanında Kentsel Arazi Değerlerinin Mekânsal Dağılımının Analizi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Narinoğlu, A. (2009). *Yerel Yönetimlerde Stratejik Yönetim ve Planlama*, Mart Matbaacılık Sanatları, İstanbul.

Oğuz, M. (2020). (İl Milli Eğitim Müdürü), "Denizli'de Eğitim Yapılarının Yer Seçimi" Konulu Görüşme Sorularına Verilen Cevaplar, Denizli İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Denizli.

Ozansoy, A. (2009). *Amerika Birleşik Devletleri'nde Kamu Mallarının Yönetimi*, Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, Ankara.

Ökmen, M. ve Canan K. (2009). "Avrupa Birliği'ne Üyelik Sürecinde Türk Kamu Yönetimi", *Yönetim ve Ekonomi*, Cilt:16, Sayı:1, 147-171.

Örki, A. (2020). (Pamukkale Belediye Başkanı), "Denizli'de Eğitim Yapılarının Yer Seçimi" Konulu Görüşme Sorularına Verilen Cevaplar, Pamukkale Belediyesi, Denizli.

Özaslan, M. (2007). "Denizli'nin Kalkınma Sürecinin Tarihsel Aşamaları: Birikimsel Bir Süreç Olarak Yerel Kalkınma", *Uluslararası Denizli ve Çevresi Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildiriler Kitabı 2*, 6-8 Eylül 2006, PAÜ Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Yayınları, Denizli.

- Özgür, H., Savaş Yavuzçehre, P., Elbi, N. (2012). "*Denizli İli Kale İlçesi Örneğinde İmar Planlarının Adaleti*", Kaledavaz Sempozyumu'nda Sunulan Bildiri, Denizli.
- Pekdemir, H. (2020). (İl Genel Meclisi Başkanı), "Denizli'de Eğitim Yapılarının Yer Seçimini Etkileyen Aktör ve Faktörler", Konulu Sözlü Görüşme, Pekdemir Şirketler Topluluğu Binası, Denizli.
- Savaş Yavuzçehre, P. (2011). *Kentsel Mekânda Değişim Denizli*, Denizli Belediyesi Kültür Yayınları, Denizli.
- Sebzeci, Ç. ve Bayram, M. (2010). "Denizlili Hayırseverlerden Eğitime Büyük Destek", *Denizli Dergisi*, Sayı:02, 58-63.
- Tamer, M. (2009). *Doğal Kaynaklar Mevzuatı*, Mustafa Tamer Stratejik Araştırmalar Vakfı Yayınları, İzmir.
- İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 1961.
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=222&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=4> sayfasından erişilmiştir.
- Tekeli, İ. (2009). *Kentsel Arsa, Altyapı ve Kentsel Hizmetler*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Tekeli, İ. (2001). *Modernite Aşılırken Kent Planlaması*, İmge Kitabevi, Ankara.
- Turan, M. (2009). *Türkiye'de Kentsel Rant – Devlet Mülkiyetinden Özel Mülkiyete*, Tan Kitabevi Yayınları, Ankara
- Turan, M. K. (2007). *İzmir Büyükşehir Bütünündeki Büyük Ölçekli Yatırımların Kent Yönetimi, Şehir ve Bölge Planlaması ve İdari Yargı Açısından Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Turgut, R. S. (2011). "Geleceğin Kentlerinde Değişimi Yönet(ebil)mek", *Şehirlerimizin Geleceği, Tehditler ve Fırsatlar Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 19 Kasım 2011, Mimar ve Mühendisler Grubu - Üsküdar Belediyesi, İstanbul.

- Türk, Ş. Ş. (2009). "Arazi ve Arsa Düzenlemesi ve Uluslar Arası Çerçeve Etkin Uygulanabilirliği", *İTÜ Dergisi*, Cilt:8, Sayı:1, 117-126.
- Uçar, H., Özdemir, İ. ve Murat, M. (2009). *Belediye Hizmetlerinin Yürütülmesinde Uyulacak Birincil Mevzuat*, Yesd Yayınevi, Ankara.
- Usta, A. (2008). "Kamu Hizmeti Yapan Kurum ve Kuruluşlarda İç Kontrolün Önemi", *İller ve Belediyeler Dergisi*, Sayı:727, 32-33.
- Uysal, N. İ. (2008). "Denizli İl Merkezinde Bulunan Resmi Okul Öncesi Eğitim, İlköğretim, Ortaöğretim Kurumlarının Adları Üzerine Bir İnceleme", *Türk Kültür Tarihinde Denizli ve Kentleşme Sorunları Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 22-23 Aralık 2008, Denizli Belediyesi Kültür Yayınları, Denizli.
- Ünal, Ü. (2011). "Kamu Yatırımlarının Mekânsal Alanda Dağılımında İl Özel İdarelerinin Rolü: İstanbul Örneği", *Şehirlerimizin Geleceği, Tehditler ve Fırsatlar Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 19 Kasım 2011, Mimar ve Mühendisler Grubu-Üsküdar Belediyesi, İstanbul.
- Ülger, N. E. (2010). *Türkiye'de Arsa Düzenlemeleri ve Kentsel Dönüşüm*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Yaman, E. (2014). *Yerel Yönetimlerde Lider Yöneticilik*, Türkiye Belediyeler Birliği Yayını, Ankara.
- Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1995).
https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/22354_1.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Yeşil, A. M. (2008). *Kentsel Toprak Rantının Yaratılmasında Kent Planlamasının Rolü*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yıldız, U. (2008). "Kentleşmeye Halk Eğitiminin Katkısı: Denizli Örneği", *Türk Kültür Tarihinde Denizli ve Kentleşme Sorunları Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 22-23 Aralık 2008, Denizli Belediyesi Kültür Yayınları, Denizli.

- Yılmazlı, İ. E. (2020). (İl Özel İdaresi Genel Sekreter Yardımcısı), “Denizli’de Eğitim Yapılarında İl Özel İdaresinin Fonksiyonu”, Konulu Sözlü Görüşme, Denizli Metropol Haber Ajansı, Denizli.
- Yiğit, A. A. (2007). "Türkiye'de "Köy Öğretmeni" Yetiştirilmesine Dair Düşünceler ve Denizli ile Kayseri'de Köy Muallim Mekteplerinin Kurulması", *Uluslararası Denizli ve Çevresi Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildiriler Kitabı 1*, 6-8 Eylül 2006, PAÜ Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Yayınları, Denizli.
- Yüksek, İ. (2011). “Açılış Konuşması” *Şehirlerimizin Geleceği, Tehditler ve Fırsatlar Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 19 Kasım 2011, Mimar ve Mühendisler Grubu-Üsküdar Belediyesi, İstanbul.
- Zolan, O. (2020). (Büyükşehir Belediye Başkanı), “Denizli’de Eğitim Yapılarının Yer Seçimi” Konulu Görüşme Sorularına Verilen Cevaplar, Denizli Büyükşehir Belediyesi, Denizli.

EKLER**EK 1: Mülakat Listesi**

Sıra No	İsim	Unvan
1	Osman ZOLAN	Büyükşehir Belediye Başkanı
2	Hasan KARAHAN	Vali
3	Mahmut OĞUZ	İl Milli Eğitim Müdürü
4	Şeniz DOĞAN	Merkezefendi Belediye Başkanı
5	Avni ÖRKİ	Pamukkale Belediye Başkanı
6	Adem OKLU	Özel İdare Genel Sekreteri (eski)
7	Halil PEKDEMİR	İl Genel Meclisi Başkanı (eski)
8	Hüseyin Gürlesin	İl Genel Meclisi Başkanı (eski)
9	İsmail Edip YILMAZLI	Özel İdare Genel Sekreter Yrd. (eski)
10	Reşat ERDOĞAN	Pamukkale İlçe Milli Eğitim Müdürü (eski)
11	Adem KILINÇ	Merkezefendi İlçe Milli Eğitim Müdürü (eski)
12	Mehmet KESKİN	Büyükşehir Belediyesi İmar Dairesi Başkanı (eski)
13	Seval GEBEŞ	Büyükşehir Belediyesi İmar Dairesi Başkanı
14	Şevket Murat ŞENEL	İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı (eski)
15	Cüneyt ZEYTİNCİ	Mimarlar Odası Başkanı (2012 – 2016)

EK 2: Mülakat Formu

Bu görüşme formu, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı'nda yürütülen bir araştırma için hazırlanmıştır.

Çalışma, Denizli ilinde ilköğretim ve ortaöğretim okul binalarının yer seçimine etki eden aktör ve faktörleri ortaya koymaya yöneliktir. Tamamen bilimsel bir nitelik taşıyan bu çalışmanın, idari veya siyasi herhangi bir yönü bulunmamaktadır.

Sorulara eksiksiz, gerçekçi ve içtenlikle cevap vermeniz, bu çalışmanın amacına ulaşmasına katkıda bulunacaktır. Sorulara vereceğiniz cevaplarla yapacağınız değerli yardım ve katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Saygılarımla.

Kezban Zor
Araştırmacı

MÜLAKAT SORULARI

1- 2015 Yılı Eğitim Yapıları Asgari Tasarım Standartları Klavuzu'nda; "Ülkemizdeki eğitim yapılarında görülen fiziksel yetersizliklerin en önemli sebebi arazi yapısıdır. Yeterli arazi büyüklükleri ve doğru yer seçiminin yapılması eğitim yapılarının tasarımında büyük önem taşımaktadır. Eğitim binasının doğru yerde, yeterli büyüklükte, gerekli standartlar dâhilinde planlanması ve etkin hizmet sunumu eğitimin daha verimli olmasını sağlayacaktır" tespiti yapılmaktadır. Denizli özelinde, son 10 yılda yapılan okul yatırımları düşünüldüğünde okul arazi yapılarının uygunluğu konusundaki değerlendirmeniz nasıl olacaktır?

2- Denizli özelinde, imar planlarında kamusal hizmetler için ayrılan yerler (eğitim alanları) ilin tamamı anlamında bir mekânsal planlama anlayışı içerisinde mi ele alınmıştır, yoksa bu alanlar (şehir-bütün şehir-büyükşehir olma sürecinde) bireysel tercihler bağlamında parçacıl bir bakış açısı sonucunda mı şekillenmiştir?

3- Okul binaları ile üzerinde buldukları taşınmazlar kentsel kamusal alanlar olarak gerek mülkiyeti kamuya ait olma temelinde, gerekse geliştirilmesi ve işletilmesi toplumsal olarak denetlenebilirlik temelinde olsun, kentsel geliştirmenin en önemli aracıdır. Size göre okul binalarının yer seçimi Denizli ili kentsel gelişimi açısından nasıl bir rol oynamıştır?

4- Kamu yatırımları için gezen yatırım tabiri kullanılmaktadır. Bu tabir, Denizli örneğinde özellikle okul binaları bağlamında size göre ne oranda geçerlidir?

5- Denizli ilinde ilköğretim ve ortaöğretim okul binalarının yer seçimine etki eden aktör ve faktörler stratejik bir bakış açısının ürünü müdür? Okul binalarının yer seçimi merkezi bir planlama anlayışının bir ürünü mü yoksa yerel aktörlerin belirleyiciliği mi söz konusudur? Yerel yönetimlerin okul binalarının yer seçiminde ve okul binasının şekillenmesinde sürece etkin bir şekilde müdahalesi söz konusu mudur?

6- Denizli'de okul binalarına altlık teşkil eden kamu taşınmazları etkin olarak kullanılmakta mıdır? Özellikle il merkezinde bulunan ve kamusal eğitime tahsis edilmiş olan taşınmazların zaman içinde belli aşamalardan geçerek kamu ve özel sektör yatırıma dönüştüğü/dönüşebildiği (Ör: meslek liseleri-valilik binası) görülmektedir. Bu dönüşümü, okul binaları yer seçimi açısından (olumlu-olumsuz) nasıl değerlendirirsiniz?

7- Okul binaları yapımının merkezi idare tarafından planlandığı ve kamu taşınmazlarının sıkı bir merkezîyetçi anlayışla yönetiminin sağlandığı bir çerçevede, Denizli'deki yerel yönetim aktörlerinin özellikle son yıllarda birçok dinamiği harekete geçirerek çok sayıda okul binasını eğitime kazandırdığı görülmektedir. Size göre bu başarı hikayesi aynı oranda okul binaları yer seçimi noktasında tezahür etmiş midir?

8- Denizli özelinde, okul binaları yer seçimi planlamasının beraberinde birtakım sorunları (güvenlik, trafik, ekonomik, kültürel vb.) doğurduğu gibi bir saptama, size göre ne oranda doğrudur? Okul binalarının ve çevresinin fiziksel şartları eğitim gören öğrenciler açısından yeterli sosyal ve kültürel imkanları ne oranda sunmaktadır?

EK 3: Anket Uygulama İzni

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 16605029/44-E.4813965
Konu : Anket Uygulama İzni

05/03/2020

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğü'nün 20/02/2020 tarih ve 3616 sayılı yazıları.

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi (İ.Ö.) Tezsiz Yüksek Lisans öğrencisi Kezban ZOR, danışmanı Dr. Öğr. Üyesi Muammer KUNT sorumluluğunda "Denizli İli İlköğretim ve Ortaöğretim Okul Binalarının Yer Seçimi" başlıklı proje çalışmasına yönelik hazırlanmış olduğu anket/ölçek formlarını İlgi yazı gereği Müdürlüğümüze bağlı Denizli ili Merkezefendi ve Pamukkale ilçelerinde yer alan ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlere ve okul müdürlerine uygulamak istemektedir.

Yukarıda adı geçen müracaat ile ilgili (Lisans/Lisansüstü/Doktora) öğrencileri ve Öğretim Görevlilerinin ilgi yazıları ekinde belirtmiş oldukları okullarda, (Ortaöğretim/İlköğretim/Okulöncesi) konuları ile ilgili anket çalışmalarının "Araştırma Uygulama İzinleri" Genelgesinde belirtilen esaslar gereğince; Okul ve kurumların eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde 2019/2020 eğitim-öğretim yılı içerisinde uygulamaları, **sonuç raporunun çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde kurumunuz aracılığı ile gönderilmesi** Müdürlüğümüze uygun görülmüştür.

Olurlarınıza arz ederim.

Mahmut OĞUZ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
05/03/2020
Hakkı ÜNAL
Vali a.
Vali Yardımcısı

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

Kurumunuzca Müdürlüğümüzden talep edilen araştırma isteklerine ait Makam Onayı ve Müdürlüğümüzce Onay verilen anket formları ekte gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

Hakkı ÜNAL
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1-Anket Formları

M.Akif Ersoy Mah. 29 Ekim Bulv.No:174/1 Merkezefendi/DENİZLİ- Bilgi İçin :H. ERKOÇ-V.H.K.İ.-Sefa GELMİŞ-Şef
Elektronik Ağ : <http://denizli.meb.gov.tr> - Telefon : (0 258) 2342095
E-posta: ab20@meb.gov.tr -Strateji Şubesi Belgegeçer : (0 258) 2342099

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 72fd-8fa3-3003-9364-fd76 kodu ile teyit edilebilir.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı	Kezban
Soyadı	ZOR
Doğum yeri ve tarihi	Denizli-1984
Uyruğu	T.C.
İletişim adresi ve e-mail adresi	Ahmet Çalışkan Anaokulu Pamukkale / Denizli kezbanzor@gmail.com
Eğitim Bilgileri	
İlkokul	Arif Yalınkaya İlköğretim Okulu, DENİZLİ (1990-1995)
Ortaokul	Denizli İmam Hatip Lisesi (Ortaokul) DENİZLİ (1995-1998)
Lise	Kazım Kaynak Lisesi DENİZLİ (1998-2001)
Yükseköğretim (Lisans)	Süleyman Demirel Üniversitesi, Burdur Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Öğretmenliği, DENİZLİ (2001-2005)
Yükseköğretim (Tezsiz Yüksek Lisans)	Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi, Denetimi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı, DENİZLİ (2018-2020)
Mesleki Deneyim	
Eylül, 2009 - Aralık, 2010	Okul Öncesi Öğretmeni- Argıl Atatürk İlköğretim Okulu Halfeti / ŞANLIURFA
Aralık, 2010 –	Okul Öncesi Öğretmeni- Ahmet Çalışkan Anaokulu Pamukkale / DENİZLİ